

ΑΤΕΙ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ

ΣΧΟΛΗ: ΣΔΟ

ΤΜΗΜΑ: ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ:

**“Πτωχευτικός συμβιβασμός, πτωχευτική
αποκατάσταση. Νομική φύση, συνέπειες και
αποτελέσματα”**

Καθηγήτρια: Εμμανουέλα Μπίμπα

ΛΑΪΟΥ ΜΑΡΙΑ

A.M.: 2339

ΚΡΗΤΗ 2007

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΠΤΩΧΕΥΣΗ

1.1. ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΘΕΣΜΟΥ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ

Για να επέλθει η πτώχευση ως μέσο καθολικής και συλλογικής αναγκαστικής εκτέλεσης, πρέπει να συντρέχουν τρεις προϋποθέσεις, δύο ουσιαστικές και μια δικονομική ή τυπική. Ουσιαστικές προϋποθέσεις της πτώχευσης είναι: **α)** η εμπορική ιδιότητα του οφειλέτη (φυσικού ή νομικού προσώπου), **β)** η παύση των πληρωμών των εμπορικών του χρεών ή η επίσημη δήλωση αυτού, ότι αναστέλλει τις πληρωμές των εμπορικών του χρεών. Στο Ελληνικό δίκαιο, σε πτώχευση κηρύσσεται μόνο το πρόσωπο που έχει την εμπορική ιδιότητα. Το πρόσωπο τούτο, όμως, κηρύσσεται σε πτώχευση ακόμα και μετά την απώλεια της εμπορικής ιδιότητας, ακόμα και μετά τον θάνατό του· αρκεί η δεύτερη από τις ουσιαστικές προϋποθέσεις της πτώχευσης να συνέτρεξε κατά τον χρόνο, που είχε την ιδιότητα αυτή.

Συντρέχοντας τις προϋποθέσεις αυτές, η πτώχευση κηρύσσεται δι' αποφάσεως (οριστικής) κατά κανόνα του Πολυμελούς Πρωτοδικείου της εμπορικής κατοικίας του εμπόρου. Το δικαστήριο αυτό επιλαμβάνεται της υπόθεσης της κήρυξης της πτώχευσης είτε κατόπιν αίτησης κάποιων από τους δανειστές, είτε κατόπιν δήλωσης του εμπόρου περί αναστολής των πληρωμών των εμπορικών του χρεών, κατατιθέμενη στον γραμματέα του δικαστηρίου, είτε και αυτεπαγγέλτως.

1.2. ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ

Σωρεία συνεπειών αναφέρονται τόσο στον πτωχό όσο στους δανειστές και στα τρίτα πρόσωπα. Ειδικότερα:

1. *Συνέπειες που αφορούν τον πτωχό.* Διακρίνονται σε:

- α) Προσωπικές. Προκειμένου περί φυσικού προσώπου συνίστανται: Πρώτον σε απώλεια ορισμένων δικαιωμάτων (όπως του δικαιώματος του εκλέγεσθαι στις βουλευτικές και δημοτικές εκλογές) ή στέρξηση ορισμένων ικανοτήτων (όπως της άσκησης του εμπορικού επαγγέλματος ή διορισμού ως συνδίκου) και Δεύτερον σε ορισμένους περιορισμούς της προσωπικής

ελευθερίας (όπως η μη κατοχύρωση του απορρήτου της αλληλογραφίας και η επιβολή της προσωπικής κράτησης ως ασφαλιστικού μέτρου). Προκειμένου περί νομικού προσώπου, οι συνέπειες συνίστανται είτε σε λύση αυτού, είτε σε συνέπειες σε βάρος των μελών αυτών. Μεταξύ των προσωπικών συνεπειών μπορεί να περιληφθεί και η εγγραφή του πτωχεύσαντος (φυσικού ή νομικού προσώπου) στα μητρώα των πτωχευσάντων.

β) Περιουσιακές. Βασική περιουσιακή συνέπεια είναι η πτωχευτική απαλλοτρίωση, δια της οποίας ο πτωχός στερείται του δικαιώματος διοίκησης – δηλαδή διαχείρισης και διάθεσης – της πτωχευτικής περιουσίας. Το δικαίωμα αυτό περιέρχεται στον **σύνδικο**. Από τη βασική αυτή συνέπεια απορρέουν και δύο άλλες, όπως: ο πτωχός δεν νομιμοποιείται ενεργητικώς ή παθητικώς σε δίκες που αφορά την πτωχευτική περιουσία και ότι οποιεσδήποτε πράξεις αυτού ή προς αυτόν, που αφορά την διαχείριση ή διάθεση στοιχείου της πτωχευτικής περιουσίας είναι ανενεργές.

Εφόσον η πτωχευτική απαλλοτρίωση δεν καταλαμβάνει ολόκληρη την περιουσία του πτωχού, αλλά μόνο την κατά τον χρόνο της κήρυξης της υπάρχουσας πτώχευσης, από αυτήν τίθεται το θεμέλιο του χωρισμού της περιουσίας του πτωχού σε δύο ομάδες: την πτωχευτική και την μεταπτωχευτική περιουσία. Πτωχευτική περιουσία είναι η υπάρχουσα κατά τον χρόνο κήρυξης της πτώχευσης, ενώ μεταπτωχευτική είναι η μετά τον χρόνο αυτόν, τυχόν αποκτώμενη περιουσία της οποίας ο πτωχός έχει ελεύθερη τη διοίκηση.

Η πτωχευτική περιουσία επηρεάζεται σημαντικά από πολλούς άλλους επί μέρους θεσμούς του πτωχευτικού δικαίου, όπως **α)** η πτωχευτική ανάκληση («διάρρηξη», ή «ακύρωση» όπως λέγεται), **β)** ο πτωχευτικός διαχωρισμός (ορισμένα περιουσιακά στοιχεία αποχωρίζονται, διαχωρίζονται της πτωχευτικής περιουσίας με δικαστική απόφαση, ώστε να περιέλθουν σε τρίτο δικαιούχο για να μην μπορεί να καταστεί πτωχευτικός δανειστής, πράγμα το οποίο θα αντέκειτο στην ιδέα της δικαιοσύνης), **γ)** η πτώχευση επιδρά επί των περιουσιακών στοιχείων των συζύγων σε περίπτωση πτώχευσης του συζύγου. Η επίδραση αυτή παραλλάσσει ανάλογα εάν πρόκειται για περιουσία

προίκας ή εξωπροίκου της γυναίκας και **δ)** η πτώχευση επιδρά στις εκκρεμείς συμβάσεις του πτωχεύσαντος. Η επίδραση παραλλάσσει ανάλογα με τον προσωπικό ή μη χαρακτήρα της σύμβασης.

2. Συνέπειες που αφορούν τους πτωχευτικούς πιστωτές. Στην πτώχευση είναι δυνατόν να εμφανισθούν τρεις κατηγορίες πιστωτών: οι πτωχευτικοί, οι μεταπτωχευτικοί πιστωτές και οι πιστωτές της ομάδας (ή ομαδικοί πιστωτές). Πτωχευτικοί πιστωτές είναι οι κατά τον χρόνο της κήρυξης της πτώχευσης δανειστές του πτωχού (οι γενόμενοι δανειστές από τις πράξεις του πτωχού που πραγματοποιήθηκαν πριν την κήρυξη της πτώχευσης. Μεταπτωχευτικοί πιστωτές είναι οι μετά την πτώχευση από πράξεις του πτωχού επίσης γενόμενοι δανειστές αυτού. Πιστωτές της ομάδας είναι οι γενόμενοι δανειστές κυρίως από πράξεις του συνδίκου, ως διοικητή της πτωχευτικής περιουσίας.

1.3. Η ΠΤΩΧΕΥΣΗ ΩΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

1.3.1. Διάκριση πραγματικής και νομικής κατάστασης

Η πτώχευση χαρακτηρίζεται, συνήθως, ως «νομική» και όχι «πραγματική» κατάσταση, επειδή, κατά τη διατύπωση πολλών άρθρων του ΕΝ, αυτή «κηρύσσεται» με δικαστική απόφαση (βλ. ιδίως, άρθρο 528 ΕΝ), από της δημοσίευσής της οποίας άρχονται οι προβλεπόμενες στο νόμο ουσιαστικές και δικονομικές συνέπειες και τίθεται σε κίνηση η συλλογική διαδικασία εκκαθάρισης της περιουσίας του πτωχού. Η αντίληψη, όμως, αυτή δεν ανταποκρίνεται καταρχήν στο λεκτικό νόημα του όρου, κατά τα ανωτέρω. Δεν ανταποκρίνεται, επίσης, στο ακριβές περιεχόμενο της νομοθετικής ρύθμισης. Ο νόμος, πράγματι, δεν ρυθμίζει «κατάσταση», αλλά προβλέπει πρωτίστως δυναμική «διαδικασία». Στα πλαίσια της διαδικασίας αυτής και προς διευκόλυνση της δημιουργείται ασφαλώς ένα ιδιόμορφο νομικό καθεστώς, το οποίο μπορεί να χαρακτηριστεί «κατάσταση». Αυτό, όμως, δεν πρέπει να συγχέεται με την πραγματική κατάσταση του εμπόρου, που αδυνατεί να πληρώσει τα εμπορικά του χρέη, την οποία λαμβάνει υπόψη του ο νόμος ως κατά κυριολεξία «πτώχευση», προκειμένου να την αντιμετωπίσει ρυθμιστικά¹.

¹ Ο Κ. Ρόκας (ό.π., σελ. 2 και 52) αναφέρεται σε τέτοια «κατάσταση» της περιουσίας «ώστε να μην είναι ικανή, δια την αντιμετώπισιν των χρεών...», διαχωρίζοντας, έτσι, μάλλον αθέλητα,

Η αδυναμία, βέβαια, πληρωμής χρεών ενδιαφέρει το δίκαιο από τη στιγμή που αυτή έχει ή μπορεί να έχει κοινωνικές συνέπειες, όταν, δηλαδή, εξωτερικεύεται ή μπορεί να εξωτερικευθεί έμπρακτα, είτε με τη μη πληρωμή ληξιπρόθεσμων χρεών - «παύση πληρωμών» την ονομάζει ο νόμος -, είτε με τη δήλωση του ίδιου του εμπόρου στην αρμόδια αρχή ότι αδυνατεί να πληρώσει τα ληξιπρόθεσμα και, κυρίως, τα μη ληξιπρόθεσμα χρέη του - «αναστολή πληρωμών» την χαρακτηρίζει ο νόμος. Χωρίς εξωτερίκευση ή κίνδυνο εξωτερίκευσης, η αδυναμία πληρωμής θα συνιστούσε απλή υποκειμενική κρίση περί της οικονομικής ισχύος ενός προσώπου και όχι κατάσταση με κοινωνικό αντίκτυπο, που εξ' ορισμού ενδιαφέρει και ρυθμίζει το δίκαιο. Με άλλα λόγια, η πτώχευση προϋποθέτει δανειστές, στους οποίους πρέπει να αναφέρεται η αδυναμία πληρωμής. Κατά συνέπεια, συνιστά πραγματική κατάσταση παρούσης ή μελλούσης αδυναμίας πληρωμής υφιστάμενων χρεών.

Η διαπίστωση αυτή απορρέει εναργώς τόσο από τη διάταξη του άρθρου 525 ΕΝ, κατά την οποία ο έμπορος, που παύει ή δηλώνει ότι αναστέλλει τις πληρωμές του, «είναι εν καταστάσει πτωχεύσεως», όσο και από τη διάταξη του άρθρου 530 ΕΝ, κατά την οποία «το δικαστήριο δύναται εν πάση κατάστασει της πτωχεύσεως, και δι' αυτής της κηρυττούσης την πτώχευσιν αποφάσεως ... να διατάξει την κράτησιν ή την φύλαξιν αυτού...».

1.3.2. Συνέπειες της περί πραγματικής κατάστασης αντίληψης

Οι συνέπειες της περί πραγματικής κατάστασης αντίληψης είναι δύο:

αλλά πάντως λογικά αναπόφευκτα την πραγματική από τη νομική κατάσταση της πτώχευσης, για την οποία κάνει λόγο στη συνέχεια (σελ. 3) - Ο Κ. Καραβάς (Στοιχεία εμπορικού δικαίου, τεύχ. Α, 1951, σελ. 79επ.) αποκρούοντας την γαλλικής προελεύσεως αντίληψη περί «ακήρυκτου» πτωχεύσεως (faillite virtuelle ή faillite non declare) καταλήγει: «Ο Έλληνας νομοθέτης θέλει να είπη ότι από της παύσεως των πληρωμών υφίσταται μια *πραγματική κατάσταση* πτωχεύσεως, την οποίαν εξακριβώνει, καθορίζει και βεβαίει η δημιουργούσα την πτώχευσιν απόφασις, μεθ' ήν και μόνην επέρχονται αι αναφερόμενοι νομικαί κυρώσεις...». Η στο κείμενο υποστηριζόμενη άποψη δεν διαφέρει της απόψεως Καραβά, πλην του σημείου της επελεύσεως μερικών μόνον συνεπειών από την πραγματική κατάσταση, που αναφέρονται στη συνέχεια.

α) Ο πτωχεύσας μπορεί να διωχθεί ποινικά για απλή ή δόλια χρεωκοπία², ακόμα κι αν δεν κηρύχθηκε η πτώχευση ως διαδικασία και οργανωμένη νομική κατάσταση. Αρκεί η πραγματική κατάσταση, που την έναρξή της οριοθετεί η παύση των πληρωμών ή η δήλωση περί αναστολής πληρωμών ή η παράλειψη της, παρά τη διαπιστωμένη αδυναμία πληρωμών. Στο συμπέρασμα, άλλωστε, αυτό οδηγούν μάλλον και οι διατάξεις, αφενός μεν του άρθρου 679 ΕΝ, κατά την οποία «κηρύσσεται απλούς χρεωκόπος πας πτωχεύσας έμπορος... Εάν ήθελε παραλείψει την εν άρθρω 526 επιβαλλομένην δήλωσιν ή ποιήσεται ταύτην ακαίρως», αφετέρου δε του άρθρου 684 ΕΝ, κατά την οποία «κηρύσσεται δόλιος χρεωκόπος... πας πτωχεύσας έμπορος, όστις ήθελεν αποκρύψει τα βιβλία του...».

Πράγματι, οι διατάξεις αυτές αποκτούν ουσιαστικό νόημα μόνον, αν η ποινική δίωξη μπορεί να ασκηθεί ανεξάρτητα από την κήρυξη της πτώχευσης με δικαστική απόφαση. Ο παραλείπων τη δήλωση του άρθρου 526 ΕΝ έμπορος μπορεί μεν να αποφύγει την κήρυξη της πτώχευσης του, αφού προϋπόθεση της είναι η προηγούμενη δήλωση του, δεν διαφεύγει όμως του ποινικού κολασμού μια παράλειψη του, που έχει ασφαλώς ποινικό ενδιαφέρον. Εξάλλου, και η αντικειμενική υπόσταση του εγκλήματος του άρθρου 684 ΕΝ πληρούται συνήθως μόνον, όταν ο έμπορος δεν έχει κηρυχθεί σε πτώχευση, επειδή μετά την κήρυξη της στερείται της δυνατότητας πρόσβασης στα εμπορικά του βιβλία.

Εν πάση περιπτώσει, το ποινικό δικαστήριο, όπως και το αρμόδιο για την κήρυξη της πτώχευσης Πρωτοδικείο, είναι υποχρεωμένο να διαπιστώσει την ύπαρξη εξωτερικευμένης ή εξωτερικεύσιμης κατάστασης αδυναμίας πληρωμών, δηλαδή πραγματικής κατάστασης πτώχευσης. Αυτή ακριβώς η διαπίστωση, ως προϋπόθεση του ποινικού κολασμού, δεν έχει λόγο να εξαρτάται από την προηγούμενη απόφαση του πολιτικού δικαστηρίου, αφού

² Για τα αδικήματα της χρεωκοπίας, βλ. ειδικότερα, 77. Τσιφίδη, Τα πτωχευτικά αδικήματα, 1996.

κάτι τέτοιο ούτε ορίζεται ρητά, ούτε αποτελεί ειδική ή γενική αρχή του ποινικού δικαίου για τη δίωξη οποιουδήποτε εγκλήματος³.

β) Η απόφαση, επίσης, η οποία κηρύσσει την πτώχευση, έχει - σύμφωνα με τα παραπάνω - διπλό χαρακτήρα. Αφενός μεν είναι αναγνωριστική, αφού διαπιστώνει και αναγνωρίζει επίσημα μian επικίνδυνη για τις συναλλαγές πραγματική κατάσταση αδυναμίας πληρωμών, η οποία μπορεί να δικαιολογήσει την επέλευση της έννομης συνέπειας, που συνίσταται στη θέση σε κίνηση της προβλεπόμενης στο νόμο πτωχευτικής διαδικασίας. Αφετέρου δε είναι καταψηφιστική, αφού επιβάλλει στον πτωχό και τους πιστωτές, κυρίως, υποχρεώσεις πράξεων, παραλείψεων και ανοχών. Η κήρυξη της πτώχευσης επιφέρει, πράγματι, τις προβλεπόμενες στο νόμο παντοειδείς συνέπειες, που θα εκτεθούν παρακάτω. Συνιστά την αφετηρία μιας νέας κατάστασης, της οποίας τις ιδιαιτερότητες ρυθμίζει σχεδόν εξαντλητικά ο νόμος, ώστε να μπορεί κανείς να κάνει λόγο εφεξής - έστω και εν μέρει ανακριβώς - για τη «νομική» πλέον κατάσταση της πτώχευσης.

1.4. Η ΠΤΩΧΕΥΣΗ ΩΣ ΜΟΡΦΗ ΠΡΑΓΜΑΤΩΣΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ

Η πτώχευση αποτελεί μορφή «πραγματώσεως ευθύνης». Σκοπός της είναι η κατά την αρχή της ισότητας ικανοποίησης των δανειστών. Για την πραγμάτωση της αρχής αυτής δια της πτωχεύσεως επέρχεται *αναστολή των καταδιωκτικών μέτρων* των μεμονωμένων δανειστών, στους οποίους μόνη οδός ικανοποίησης παραμένει η δια της συμμετοχής στην πτωχευτική διαδικασία ικανοποίησης τους στη πτωχευτική περιουσία.

Η πτώχευση αποτελεί θεσμό αναγκαστικής εκτελέσεως. Για την πραγμάτωση της ευθύνης στο σύστημα της ατομικής αναγκαστικής εκτελέσεως, το δίκαιο θέτει στην διάθεση του δανειστή ποικίλα μέσα καταναγκασμού, από τα οποία άλλα μεν ανήκουν στο ουσιαστικό δίκαιο – αυτοδικία, συμψηφισμός, επίσχεση – άλλα δε στο δικονομικό όπως π.χ. κατάσχεση, αναγκαστική διαχείριση.

Τα μέσα εκτελέσεως προς ικανοποίηση χρηματικής απαιτήσεως του δανειστή καλούνται *μέσα ατομικής αναγκαστικής εκτελέσεως*, των οποίων

³ Πάνω σ' αυτή, την ορθή βάση, κατά την στο κείμενο διατυπωμένη άποψη, φαίνεται να έχει κινηθεί παγίως η ελληνική νομολογία. Βλ. αποφάσεις στον *Κ. Ρόκα*, ό.π., σελ. 80, υποσ. 8- Πρβλ. *Λ. Κοτσίρη*, ό.π., σελ. 169 επ. και, ιδίως, υποσ. 2.

ουσιώδη χαρακτηριστικά είναι η *ατομικότητα* και η *ειδικότητα*. *Ατομικότητα*, διότι η έννομος τάξη θέτει αυτά στην διάθεση ενός εκάστου των δανειστών του οφειλέτη και η χρήση αυτών επιτρέπεται στον δανειστή, ο οποίος φρόντισε ν' αποκτήσει τίτλο εκτελεστό (άρθρο 904 Κ.Πολ.Δ). *Ειδικότητα*, διότι δύναται να εφαρμοσθούν επί συγκεκριμένων στοιχείων της περιουσίας του οφειλέτη, δηλαδή, από εκείνα, τα οποία προσέλκυσαν την προσοχή ή την προτίμηση του δανειστή και τα οποία, εν πάσει περιπτώσει, είναι αναγκαία για την ικανοποίηση αυτού (άρθρα 927, 951 και 964 Κ.Πολ.Δ.).

Η πτώχευση, ως θεσμός *συλλογικής αναγκαστικής εκτελέσεως*, καταλαμβάνει πάντα τους πτωχευτικούς πιστωτές του πτωχού και μάλιστα αυτοδικαίως και ανεξαρτήτως της θέλησης τους, με τρόπο, ώστε να επιτύχει την κατά το δυνατόν σύμμετρη ικανοποίηση όλων αυτών⁴.

Η πτώχευση αποτελεί την μοναδική οδό, την οποία ο πιστωτής μπορεί να ακολουθήσει προκειμένου να επιτύχει ικανοποίηση της απαιτήσεώς του. Εξ' άλλου ο νόμος οργανώνει όλους τους πιστωτές, αυτοδικαίως επίσης και ανεξαρτήτως της θελήσεώς τους, σε ομάδα, σε μια κοινωνία συμφερόντων, η οποία αποτελεί όργανο της πτώχευσης η οποία συνέρχεται σε συνέλευση και λαμβάνει αποφάσεις κατά πλειοψηφία.

Ως θεσμός *καθολικής αναγκαστικής εκτελέσεως*, η πτώχευση καταλαμβάνει ολόκληρη την περιουσία του πτωχού, ώστε αυτή να διαφυλαχθεί και, ενδεχομένως, να διατεθεί στο σύνολό της προς ικανοποίηση των πιστωτών. Συγκεκριμένα, η πτώχευση καταλαμβάνει την περιουσία του πτωχού, *την κατά χρόνο της κηρύξεώς του σε πτώχευση υφιστάμενη*. Η συλλογική εκτέλεση απαιτεί την ύπαρξη ενός προσώπου ή ενός οργάνου, το οποίο θα παραλάβει, εξασφαλίσει, διαχειρισθεί και αξιοποιήσει την πτωχευτική περιουσία. Το πτωχευτικό δίκαιο αναθέτει το οικονομικό τούτο έργο στον *σύνδικο*, άλλοτε ενεργώντας κατά κρίση και άλλοτε σύμφωνα προς τις αποφάσεις της ομάδας των πιστωτών. Αυτή η πτωχευτική αυτοδιοίκηση πλαισιώνεται και ελέγχεται υπό την δραστηριότητα του πτωχευτικού δικαστηρίου.

⁴ Η πτώχευση δεν εξαναγκάζει την καταβολή, αλλά εξασφαλίζει την ισότητα κατά την ικανοποίηση των πιστωτών Ε.Α. 4617/1972 Ε.ΕμΔ. κε' 439.

1.5. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Στην Ελλάδα ίσχυσε αρχικά, από το 1821 - και ισχύει, βέβαια, ακόμα, ως προς πολλές άλλες διατάξεις του - ο Code de Commerce με τα περί πτωχεύσεως άρθρα του στο επίσημο κείμενο του στη γαλλική γλώσσα. Ο νόμος, όμως, ΨΛΣΤ΄ της 13.12.1878 «περί πτωχεύσεως και χρεωκοπίας» αντικατέστησε ολόκληρο το αντίστοιχο τρίτο βιβλίο του Εμπορικού νόμου με νέα αρίθμηση άρθρων από το άρθρο 525 έως το άρθρο 707. Ακολούθησαν τροποποιήσεις, με το νόμο, ιδίως, ΓΦΟΔ΄ της 22/24.2.1910 και τον α.ν. 635 της 17/27.4.1937 «περί διατάξεων τινών του πτωχευτικού δικαίου». Τέλος, στο νόμο 2479/1997 συμπεριλήφθησαν διατάξεις αποσκοπούσες στην επιτάχυνση της πτωχευτικής διαδικασίας. Πάντως, μεμονωμένες διατάξεις για την πτώχευση συναντώνται, επίσης, στον ΑΚ, τον ΚΠολΔ και τους Εισαγωγικούς τους Νόμους.

Συναφείς με την πτώχευση - και, μάλιστα, με σχέση γενικών προς ειδικές - είναι οι ρυθμίσεις ποικίλων νεότερων νόμων, που αναφερόμενες στις προβληματικές και υπερχρεωμένες επιχειρήσεις εισάγουν μορφές εξυγίανσης, όπως τη συμφωνία πιστωτών και επιχείρησης, τη θέση της επιχείρησης υπό επίτροπο και τη διαδικασία της ειδικής εκκαθάρισης (άρθρα 44-49 ν.1892/1990, όπως ισχύει μετά τους νόμους 1947/91, 2000/91, 2234/94, 2244/94 και 2302/95).

Όσον αφορά, τέλος, τις διεθνείς πτωχεύσεις, στις οποίες ανακύπτουν τα ζητήματα, αν η κηρυχθείσα σε μια χώρα πτώχευση μπορεί να συμπεριλάβει την ευρισκόμενη και σε άλλες χώρες περιουσία του πτωχεύσαντα ή αν είναι αναγκαία η κήρυξη της πτώχευσης σε κάθε σχετική χώρα και αν, επίσης, μπορεί να αναγνωρισθεί η κήρυξη της πτώχευσης πέρα από τα σύνορα της χώρας στην οποία κηρύχθηκε, έχει τεθεί ήδη από το Μάρτιο του 2002 σε ισχύ ο Κανονισμός (ΕΚ) αριθμ. 1346/2000 του Συμβουλίου της Ευρώπης της 29^{ης} Μαΐου 2000 περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας, ο οποίος, πάντως, εφαρμόζεται μόνο σε διαδικασίες, που αφορούν οφειλέτες με κέντρο των κύριων συμφερόντων τους στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα, προσφέροντας δύο δυνατότητες. Είτε παρέχει στους συνδίκους τη δυνατότητα να ασκούν ορισμένες εξουσίες τους και στα άλλα κράτη, είτε επιτρέπει και οργανώνει το άνοιγμα δευτερευουσών - ή παράλληλων ή δορυφορικών - πτωχεύσεων στα

κράτη αυτά, ανάλογα με τη σημασία της περιουσίας και τον αριθμό των πιστωτών⁵.

⁵ Βλ. ιδίως *Λ. Κοτσίρη*, ό.π., σελ. 89 επ. και 102 επ. - Πρβλ. σχετικά και *Βερνάρδου*, Προλεγόμενα εις την ενότητα της πτωχεύσεως εις τας χώρας της ΕΟΚ, ΕΕμπΔ 1981, σελ. 337επ. - Βλ. επίσης, *Γ. Μιχαλόπουλο*, Ο συμψηφισμός στην πτώχευση, 2001, σελ. 125 επ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΠΕΡΑΤΩΣΗ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ ΜΕ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟ ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟ

2.1. ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΥ⁶

2.1.1. Έννοια

Ως πτωχευτικός συμβιβασμός νοείται η σύμβαση, η οποία καταρτίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις της EN 597 μεταξύ του πτωχού και της νόμιμης πλειοψηφίας των πτωχευτικών πιστωτών και η οποία, έχουσα ως αντικείμενο τον προσδιορισμό του ποσοστού, του χρόνου και του τρόπου της (συμβιβαστικής) ικανοποίησης των απαιτήσεων τους, επικυρώνεται από το πτωχευτικό δικαστήριο και περατώνει την πτώχευση⁷.

Ο πτωχευτικός συμβιβασμός, τουλάχιστον ως απόπειρα συνάψεως του, αποτελεί διαδικαστικά τη συνέχεια της πτωχευτικής διαδικασίας, το στάδιο, δηλαδή, που έπεται υποχρεωτικά της εξέλεξης των πιστώσεων. Εάν δεν επιτευχθεί ο συμβιβασμός, οι πιστωτές τελούν αυτοδίκαια σε κατάσταση ενώσεως (EN 625). Και κατά το στάδιο, όμως, αυτό, ο συμβιβασμός μπορεί να γίνει με αίτηση του πτωχεύσαντος προς τον εισηγητή, οπότε εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 597-624 EN (άρθρο 12 α.ν. 635/1937) επί της περαιτέρω διαδικασίας. Υπό προϋποθέσεις, πάντως, έχει προβλεφθεί και η δυνατότητα παράλειψης του σταδίου του πτωχευτικού συμβιβασμού, χάριν συντόμευσης της πτωχευτικής διαδικασίας.

2.1.2. Διακρίσεις

Ανάλογα με το περιεχόμενο του, ο πτωχευτικός συμβιβασμός διακρίνεται σε τρία είδη⁸:

1. Τον απλό ή συνήθη συμβιβασμό, ο οποίος συνίσταται σε μείωση των απαιτήσεων των πιστωτών ή σε παροχή προθεσμίας στον πτωχό για εξόφληση των πιστωτών εφάπαξ ή τμηματικά ή σε αμφότερα. Ο απλός συμβιβασμός μπορεί να έχει ως πρόσθετο περιεχόμενο την παροχή ασφάλ-

⁶ Βλ. Λ. Κοτσίρη, ό.π., σελ. 531 επ. - Κ. Ρόκας, ό.π., σελ. 290 επ. - Λ. Γεωργακόπουλος, ό.π., σελ. 126 επ. - Ειδικότερα, επί του θέματος, Κ. Ρόκας, Ο πτωχευτικός συμβιβασμός, 1955.

⁷ Πρβλ. Λ. Γεωργακόπουλο, ό.π., σελ. 126 - Ν. Ρόκα, ό.π., σελ. 54.

⁸ Βλ. Λ. Κοτσίρη, ό.π., σελ. 532 επ.

λειας για εκπλήρωση των όρων του⁹, ρήτρα περί διαχείρισης της πτωχευτικής περιουσίας από τρίτους¹⁰ και, ακόμα, «ρήτρα βελτίωσης», δηλαδή, συμπλήρωσης των συμβιβαστικών μερισμάτων σε περίπτωση βελτίωσης της οικονομικής κατάστασης του πτωχεύσαντα. Από μόνη της, πάντως, η συμβιβαστική μείωση της απαίτησης δημιουργεί ατελή ενοχή για το ανεξόφλητο υπόλοιπο, νόμιμη, δηλαδή, αιτία για μέλλουσες παροχές του πτωχού ή τρίτου. Το ίδιο γίνεται δεκτό και επί ρήτρας βελτίωσης.

2. Τον συμβιβασμό με παραχώρηση (εγκατάλειψη) της πτωχευτικής περιουσίας, εν όλω ή εν μέρει, στους πτωχευτικούς πιστωτές. Ακολουθεί εκκαθάριση από τους διαχειριστές, που εκλέγονται προς τούτο, υπό την επιτήρηση του εισηγητή (EN 614). Τα ακίνητα εκποιούνται με άδεια του εισηγητή και με απόφαση του δικαστηρίου, με συμφωνία ή πλειστηριασμό (EN 666)¹¹. Οι πιστωτές ικανοποιούνται από το προϊόν της εκκαθάρισης, με βάση πίνακα κατάταξης, που συντάσσεται από τον διαχειριστή και κηρύσσεται εκτελεστός από τον εισηγητή. Επειδή, ωστόσο, δεν μεταβιβάζεται σ' αυτούς και η κυριότητα επί της περιουσίας, το εναπομένον υπόλοιπο περιέρχεται στον συμβιβασθέντα πτωχό, κύριο της περιουσίας. Οι διαχειριστές λογοδοτούν ετησίως και στο τέλος της διαχείρισης προς τους δανειστές. Κατά τα λοιπά, ακολουθείται η ίδια διαδικασία, όπως και επί απλού συμβιβασμού, με εξαίρεση την απαιτούμενη πλειοψηφία στη συμβιβαστική συνέλευση, που πρέπει να είναι πάντα πλειοψηφία πιστωτών, που εκπροσωπούν τα $\frac{3}{4}$ των απαιτήσεων. Απαιτείται, ομοίως, δικαστική επικύρωση της απόφασης περί συμβιβασμού.
3. Τον μεικτό συμβιβασμό, κατά τον οποίο η ολική παραχώρηση της πτωχευτικής περιουσίας συνοδεύεται με ανάληψη υποχρέωσης εκ μέρους του πτωχού να συμπληρώσει το τυχόν εναπομένον ανεξόφλητο υπόλοιπο των πτωχευτικών απαιτήσεων.

Δεν συνιστά πτωχευτικό συμβιβασμό ο εξώδικος ή φιλικός συμβιβασμός, κατά τις ΑΚ 871 επ., μεταξύ πτωχού και μερικών ή όλων των πιστωτών.

⁹ Π.χ. υποθήκη, εγγύηση, σωρευτική αναδοχή (ΑΚ 477).

¹⁰ Τους επιμελητές ή διαχειριστές του συμβιβασμού, προς τους οποίους μάλιστα μπορεί να μεταβιβαστεί καταπιστευτικά η πτωχευτική περιουσία - Βλ. Κ. Ρόκα, Πτωχευτικόν δίκαιον, ό.π., σελ. 315.

¹¹ Βλ. ΕφΑΘ. 91/1975, ΕΕμπΔ 1975, 306 επ.

Δεν συνιστά, επίσης, πτωχευτικό συμβιβασμό εκείνος, που καταρτίζεται από τον σύνδικο, κατά την EN 577¹², με δανειστή ή οφειλέτη του πτωχού στα πλαίσια της διοίκησης της πτωχευτικής περιουσίας, που ασκεί, ούτε φυσικά οποιοσδήποτε «προληπτικός» συμβιβασμός αποσκοπών στην αποφυγή της πτώχευσης, ο οποίος, βεβαίως, θα υπάγεται στις διατάξεις του ΑΚ¹³.

2.1.3. Παράλειψη πτωχευτικού συμβιβασμού¹⁴

Ο πτωχευτικός συμβιβασμός αποτελεί τον ιδεώδη τρόπο περάτωσης της πτώχευσης, αφού μόνον μ' αυτόν εξυπηρετούνται όλα τα συνυπάρχοντα στην πτώχευση συμφέροντα. Ωστόσο, στην πράξη αποδεικνύεται δυσχερώς επιτεύξιμος. Γι' αυτό, και η πλέον πρόσφατη νομοθεσία (άρθρο 6, §18, εδ. ι' ν. 2479/1997) εισήγαγε το θεσμό της παράλειψης του σταδίου του πτωχευτικού συμβιβασμού, με σκοπό την αποφυγή προφανώς μάταιων διαδικαστικών ενεργειών και τη συντόμευση της πτώχευσης.

Παράλειψη του πτωχευτικού συμβιβασμού μπορεί να λάβει χώρα γενικά σε κάθε περίπτωση, όταν κατά την κρίση του δικαστηρίου, που λαμβάνει υπόψη τις περιστάσεις και τις προοπτικές συμβιβασμού, η προσπάθεια για την επίτευξη του θα ήταν μάταιη και, ειδικά, επιπρόσθετα προς την γενική προϋπόθεση, όταν πρόκειται για εμπορική εταιρία με νομική προσωπικότητα, που στερείται οργάνων για υποβολή συμβιβαστικών προτάσεων, κατά την EN 597, ή για την εκπροσώπηση της.

2.1.4. Νομική φύση

Η νομική φύση του πτωχευτικού συμβιβασμού έχει καταστεί αντικείμενο έντονης επιστημονικής διαμάχης¹⁵. Οι ποικίλες θεωρίες έχουν ενταχθεί σε τρεις μεγάλες κατηγορίες:

1. Τις δικονομικές θεωρίες, που βασίζονται στην δικαστική επικύρωση του συμβιβασμού,

¹² ΜΠρΠειρ. 3079/1981, ΕΕμπΔ 1982, 297επ.

¹³ Βλ. Ν. Ρόκα, ό.π., σελ. 54.

¹⁴ Βλ. ιδίως, Λ. Κοσίρη, ό.π., σελ. 577επ.

¹⁵ Για τη διαμάχη αυτή, βλ. Λ. Κοσίρη, ό.π., σελ. 535επ. - Κ. Ρόκας, ό.π., σελ. 290επ. - Ε. Λεβαντή, ό.π., σελ. 178επ. - Βλ. επίσης, ΕφαΘ. 3291/1976, ΕΕμπΔ 1977, 472 επ.

2. τις συμβατικές θεωρίες, που εκκινούν από τη σύμπτωση των δηλώσεων βουλήσεως πτωχού και πιστωτών και

3. τις ενδιάμεσες θεωρίες.

Στις δικονομικές θεωρίες εντάσσονται: **α)** Η θεωρία της δικαστικής απόφασης, κατά την οποία η ουσία του πτωχευτικού συμβιβασμού έγκειται στην δικαστική του επικύρωση, **β)** η θεωρία της δικονομικής σύμβασης, με την οποία λύεται η πτωχευτική κατάσχεση και επέρχονται αστικές πλέον συνέπειες και **γ)** η θεωρία της αναγνωριστικής δύναμης της επικύρωσης, σύμφωνα με την οποία η επικύρωση συνιστά δικαστική απόφαση αναγνώρισης του δικαιώματος του πτωχού να ικανοποιήσει τους πιστωτές με ορισμένο τρόπο.

Στις συμβατικές θεωρίες ανήκουν: **α)** Η θεωρία της σύμβασης, θεμελιωμένη στις διατυπώσεις του νόμου (βλ. ΕΝ 600) και θεωρούσα το συμβιβασμό ως σύμβαση του αστικού δικαίου και **β)** η θεωρία της συλλογικής συμφωνίας, που εστιάζει το ενδιαφέρον της στην επιβολή της συμφωνίας στους απόντες και μειοψηφήσαντες πιστωτές.

Τέλος, κατά τις ενδιάμεσες θεωρίες, ο πτωχευτικός συμβιβασμός αποτελεί: **α)** Σύνθετη πράξη συγκείμενη από τη συναίνεση του πτωχού, την απόφαση της συνέλευσης των πιστωτών και τη δικαστική επικύρωση, **β)** σύμβαση με τους πλειοψηφήσαντες πιστωτές και νόμιμη δέσμευση ως προς τους λοιπούς και **γ)** θεσμό *sui generis*¹⁶.

Σημασία έχει η συμφωνία πτωχού και πλειοψηφίας πιστωτών. Η δεσμευτική της δύναμη και για τους λοιπούς πιστωτές δικαιολογείται είτε από τη φύση της ομάδος ως κοινωνίας συμφερόντων, είτε ως απόρροια της πτώχευσης και της οργάνωσης των πιστωτών από το νόμο. Δικαιολογείται, εν τέλει, από το ίδιο το γράμμα του νόμου, που θεωρώντας εν προκειμένω την ομάδα ως λειτουργούσα με τη μορφή νομικού προσώπου καθιστά τη δέσμευση, που προκαλείται από το καθοριζόμενο εκπροσωπευτικό όργανο (την πλειοψηφία των πιστωτών), αυταπόδεικτη. Η επικύρωση καθιστά απλώς ενεργό τον συμβιβασμό ως έννομη σχέση, αποτελώντας, συνάμα, την *contrarius actus* της απόφασης κήρυξης της πτώχευσης.

¹⁶ Βλ. Λ. Κοτσίρη, ό.π., σελ. 536επ. - Βλ. επίσης, Ε. Λεβαντή, ό.π., σελ. 178επ.

Κατά συνέπεια, ο πτωχευτικός συμβιβασμός συνιστά ενοχική σύμβαση, είδος του συμβιβασμού της ΑΚ 871¹⁷. Έτσι, εφαρμόζονται και επ' αυτού οι διατάξεις του ΑΚ περί ερμηνείας, τόπου και χρόνου παροχής, υπερημερίας, ειδικής εξουσίας κ.λ.π., όχι, όμως, και η διάταξη της ΑΚ 872, περί διαρρήξεως του συμβιβασμού λόγω πλάνης, λόγω της ειδικής ρύθμισής της ΕΝ 615¹⁸.

2.2. Η ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΤΟΥ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΥ

Η κατάρτιση του πτωχευτικού συμβιβασμού απαιτεί μια σειρά ενεργειών και προϋποθέσεων. Αυτές είναι: **(α)** Η σύγκληση της συνέλευσης των πιστωτών, **(β)** η υποβολή υπομνήματος από τον σύνδικο και συμβιβαστικής πρότασης από τον πτωχό, **(γ)** η έλλειψη καταδίκης του πτωχού για δόλια χρεωκοπία, **(δ)** η λήψη αποφάσεως από τη συνέλευση, **(ε)** η μη άσκηση ή η απόρριψη ανακοπής κατά της αποφάσεως και **(στ)** η επικύρωση της αποφάσεως από το πτωχευτικό δικαστήριο (ΕΝ 597-609).

2.2.1. Σύγκληση της συνέλευσης των πιστωτών

Εντός τριών ημερών από την παρέλευση της οκταήμερης προθεσμίας προς ορκοδοσία και του τελευταίου πιστωτή και, κατ' εξαίρεση, και μετά την ένωση των πιστωτών, κατόπιν αιτήματος του πτωχού προς τον εισηγητή (άρθρο 12 α.ν. 635/1937), ο γραμματέας κατά διαταγή του εισηγητή συγκαλεί τους πιστωτές, των οποίων εξελέγχθησαν και βεβαιώθηκαν ενόρκως οι πιστώσεις ή έγιναν δεκτές προσωρινά¹⁹, για να διασκεφθούν περί συμβιβασμού, σε συγκεκριμένη ημέρα και ώρα, εντός είκοσι ημερών από της παρόδου της παραπάνω τριήμερης προθεσμίας (ΕΝ 597).

Η σύγκληση γίνεται με ατομικές επιστολές και με γενική ειδοποίηση, που δημοσιεύεται στο δελτίο του ΤΣΝ (άρθρο 5 α.ν.635/37).

¹⁷ Έτσι, Κ. Ρόκας, ό.π., σελ. 291επ.-Λ. Κοτσίρης, ό.π., σελ. 538 επ.

¹⁸ Έτσι, Λ. Κοτσίρης, ό.π., σελ. 540.

¹⁹ Οι ΕΝ 591 και 592 περί δυνατότητας αναβολής της συνελεύσεως προς κατάρτιση συμβιβασμού από το δικαστήριο, που δικάζει αντιρρήσεις κατά της παραδοχής κάποιας πιστώσεως, δεν εφαρμόζονται πλέον, μετά τον α.ν. 635/1937, ο οποίος κατήργησε και την ΕΝ 590, επειδή ο εισηγητής δικαστής αποφασίζει για την προσωρινή αποδοχή των απαιτήσεων, ώστε οι πιστωτές να μπορούν να παρίστανται στις συνελεύσεις (άρθρο 11 ν. 635/1937) και, συνεπώς, και στη συμβιβαστική συνέλευση - Βλ. Κ. Ρόκα, ό.π., σελ. 294.

Η παράλειψη της γενικής πρόσκλησης επιφέρει πάντα ακυρότητα του συμβιβασμού, που εξετάζεται αυτεπάγγελα από το δικαστήριο. Αντίθετα, η παράλειψη της ατομικής πρόσκλησης επιφέρει ακυρότητα κατά τις γενικές διατάξεις μόνον, όταν η απουσία του παραλειφθέντα πιστωτή οδηγεί προφανώς σε στρέβλωση της διαδικασίας, στην περίπτωση που η ψήφος του θα ήταν δυνατόν να επηρεάσει την ληφθείσα κατά πλειοψηφία απόφαση. Πρόσκληση απευθύνεται, πάντως, και προς τον σύνδικο και προς τον πτωχό (EN 598).

2.2.2. Υπόμνημα συνδίκου και προτάσεις πτωχού

Ο σύνδικος της πτωχεύσεως είναι υποχρεωμένος να καταθέσει στον γραμματέα του δικαστηρίου υπόμνημα για την κατάσταση εν γένει της πτωχεύσεως, τη διαπίστωση παθητικού και ενεργητικού της πτωχευτικής περιουσίας, τις πράξεις, που διενέργησε και τις προοπτικές της εκκαθάρισης, το αργότερο μέχρι την ογδόη ημέρα πριν τη συνέλευση (EN 597).

Μέχρι την ίδια τουλάχιστον ημέρα είναι υποχρεωμένος και ο πτωχός να καταθέσει τις συμβιβαστικές προτάσεις του στον γραμματέα (EN 597). Ωστόσο, από τη σημασία του συμβιβασμού προκύπτει ότι ο πτωχός πρέπει να έχει τη δυνατότητα να υποβάλει ή να τροποποιήσει τις προτάσεις του, αλλά και ο σύνδικος το υπόμνημα του, χωρίς αυστηρούς χρονικούς περιορισμούς. Για το λόγο αυτό, η διάταξη του άρθρου 6, §18, εδ. Ι' ν. 2479/1997 ορίζει ότι οι παραπάνω προπαρασκευαστικές ενέργειες του συμβιβασμού μπορούν να γίνουν γραπτά ή και προφορικά ακόμα και στη συνέλευση, οπότε αυτή διακόπτεται και επαναλαμβάνεται εντός πέντε εργασίμων ημερών, αποφασίζοντας πλέον με τα ποσοστά της EN 600 και συμπεριλαμβάνοντας και τους άλλους πιστωτές, που τυχόν θα εμφανισθούν σ' αυτήν.

2.2.3. Έλλειψη καταδίκης για δόλια χρεωκοπία

Κατά την EN 603, ο συμβιβασμός αποκλείεται (απαγορεύεται), αν «πτωχός καταδικάσθηκε για δόλια χρεωκοπία, αναφορικά με την προκείμενη πτώχευση. Πράγματι, η αντικειμενική υπόσταση του εγκλήματος δεν επιτρέπει την αποδοχή των προτάσεων του πτωχού ως ειλικρινών και άδολων, χωρίς κίνδυνο βλάβης των συμφερόντων των πιστωτών. Εάν η καταδίκη έπεται της

επικύρωσης του συμβιβασμού, αυτός θεωρείται αυτοδικαίως άκυρος (EN 615). Αν, όμως, η διαδικασία βρίσκεται στο στάδιο της ανακρίσεως, οι πιστωτές συγκαλούνται να αποφασίσουν περί αναβολής της περί συμβιβασμού αποφάσεως τους μέχρι τέλους της ανακρίσεως. Η απόφαση τους αυτή λαμβάνεται με τη διπλή πλειοψηφία, που απαιτεί ο νόμος (EN 600) για την έγκυρη κατάρτιση του πτωχευτικού συμβιβασμού (EN 603). Το ίδιο μπορούν να πράξουν οι πιστωτές και επί ανακρίσεως για απλή χρεωκοπία, μολονότι η καταδίκη του πτωχού γι' αυτήν δεν κωλύει τον συμβιβασμό (EN 604).

Επί καταδίκης για δόλια χρεωκοπία των εκπροσωπευτικών οργάνων ενός νομικού προσώπου (EN 685), εφόσον οι πράξεις τους κλονίζουν την αξιοπιστία της εταιρίας, που πτώχευσε, η απαγόρευση του συμβιβασμού, κατά την EN 603, επεκτείνεται ασφαλώς, εξαιτίας ομοιότητας των λόγων, και επί της περιπτώσεως αυτής.

Αντίθετα, επί πτωχεύσεως ομόρρυθμης ή ετερόρρυθμης εταιρίας, η καταδίκη ενός εταίρου σε δόλια χρεωκοπία δεν αποκλείει το συμβιβασμό μεταξύ του νομικού προσώπου της εταιρίας και των πτωχευτικών πιστωτών (βλ. EN 627). Η καταδίκη, επίσης, των διοικητών μιας ΑΕ (βλ. EN 685) δεν αποκλείει τον συμβιβασμό της εταιρίας²⁰.

2.2.4. Απόφαση της συνέλευσης

Προς έγκυρο λήψη απόφασης περί συμβιβασμού απαιτείται: **α)** να έχουν τηρηθεί, καταρχήν, οι τυπικές προϋποθέσεις συγκρότησης της συνέλευσης των πιστωτών (EN 598, 599), **β)** να ψηφίσουν για τον συμβιβασμό οι δικαιούμενοι σε ψηφοδοσία πιστωτές (EN 601) και **γ)** ή απόφαση να ληφθεί με τα νόμιμα ποσοστά της διπλής πλειοψηφίας της EN 600. Απαγορεύεται η συνομολόγηση ωφελημάτων μετά του πτωχού, έναντι ακολουθητέας από τον πιστωτή κατεύθυνσης ψήφου (EN 691-692)²¹.

1. Η συνέλευση των πιστωτών συγκροτείται στον τόπο και τον χρόνο, που ορίστηκε από τον εισηγητή, ο οποίος και προεδρεύει αυτής. Δικαίωμα παράστασης, αυτοπροσώπως ή με πληρεξούσιο, έχουν όλοι οι πιστωτές, των οποίων οι απαιτήσεις αναγνωρίστηκαν προσωρινά ή οριστικά.

²⁰ Έτσι, Κ. Ρόκας, ό.π., σελ. 306.

²¹ ΜΠρΑΘ. 12126/1974, ΕΕμπΔ 1975, 489.

Ο πτωχός καλείται στη συνέλευση, όπου οφείλει να παραστεί αυτοπροσώπως, αν έχει απαλλαγή της προσωπικής κράτησης ή έχει αφεθεί υπό όρους ελεύθερος²². Με πληρεξούσιο μπορεί να παραστεί, ένεκα ισχυρών μόνο λόγων, που εγκρίνονται από τον εισηγητή (EN 598). Είναι, πάντως, προφανές πως χωρίς παράσταση του πτωχού ή του πληρεξουσίου του δεν είναι δυνατή η κατάρτιση του συμβιβασμού.

Στη συνέλευση προσκαλείται, επίσης, ο σύνδικος, ο οποίος παριστάμενος διαβάζει το υπόμνημα του. Στη συνέχεια, ο πτωχός αναπτύσσει τις προτάσεις του και ο εισηγητής παραλαμβάνων και το υπόμνημα συντάσσει έκθεση για τα λεχθέντα και αποφασισθέντα (EN 599).

2. Δικαίωμα συμμετοχής στην ψηφοφορία έχουν: (α) οι ανέγγυοι πιστωτές, των οποίων οι απαιτήσεις έγιναν δεκτές και βεβαιώθηκαν με όρκο ή - εφόσον αμφισβητήθηκαν - έγιναν προσωρινά αποδεκτές από τον εισηγητή ή οριστικά από το δικαστήριο ή εξελέγχθησαν και έγιναν δεκτές μετά από ανακοπή της EN 596. Σ' αυτούς περιλαμβάνονται και οι πιστωτές με απαιτήσεις υπό προθεσμία ή αίρεση, καθώς, επίσης, και οι ενέγγυοι πιστωτές, των οποίων αμφισβητείται μόνον η εμπράγματη ασφάλεια ή το προνόμιο²³, **(β)** Οι ενέγγυοι και προνομιούχοι πιστωτές, εφόσον δηλώσουν ότι παραιτούνται από την ασφάλεια ή το προνόμιο, ενώ χωρίς δήλωση επέρχεται αυτοδίκαια η απώλεια των δικαιωμάτων τους, αν, βεβαίως, ο συμβιβασμός περατώσει την πτώχευση. Η έκπτωση, εκούσια ή αυτοδίκαιη, επέρχεται ανεξάρτητα, από το αν οι πιστωτές εψήφισαν υπέρ ή κατά του συμβιβασμού, αφορά δε μόνον την εμπράγματη ασφάλεια ή το προνόμιο σε αντικείμενο της πτωχευτικής περιουσίας και όχι τις προσωπικές ασφάλειες. Ασφαλώς, η παραίτηση τους από την εμπράγματη ασφάλεια ή το προνόμιο μπορεί να αφορά και μέρος μόνο της απαίτησης τους, τουλάχιστον, όμως, το ένα τρίτο αυτής (EN 601) για το οποίο συμμετέχουν πλέον ως ανέγγυοι πιστωτές στον συμβιβασμό. Η παραίτηση γίνεται με μονομερή δήλωση, είτε ενώπιον συμβολαιογράφου (ΑΚ 1319), είτε ενώπιον του εισηγητή δικαστή, που συντάσσει την κατά το άρθρο 599EN έκθεση²⁴. Σε κάθε περίπτωση, η απώλεια

²² Εάν, δηλαδή, έχει εκδοθεί υπέρ αυτού «προπεμπτήριο», κατά το γράμμα της EN 598.

²³ Έτσι, Κ. Ρόκας, ό.π., σελ. 297.

²⁴ Έτσι, Κ. Ρόκας, ό.π., σελ. 301.

του δικαιώματος καθίσταται οριστική, μόνον αν επικυρώθηκε ο συμβιβασμός²⁵. Έκτοτε μπορεί να την επικαλείται οποιοσδήποτε έχει έννομο συμφέρον.

Στερούνται, αντίθετα, του δικαιώματος ψήφου: **(α)** Ο σύζυγος του πτωχού, οι γονείς τους, οι συγγενείς και οι κηδεστές τους μέχρι και του τετάρτου βαθμού, καθώς, επίσης, και οι εκδοχείς των απαιτήσεων τους. Τα ίδια πρόσωπα δεν μπορούν να ψηφίσουν ούτε και ως αντιπρόσωποι άλλων πιστωτών, **(β)** Οι μη παραιτηθέντες από την ασφάλεια ή το προνόμιο τους ενέγγυοι και προνομιούχοι πιστωτές.

3. Ο συμβιβασμός απαιτεί διπλή πλειοψηφία, πιστωτών (αριθμητική) και πιστώσεων (ποσοτική), για το σχηματισμό της οποίας λαμβάνονται υπόψη οι παραπάνω εξαιρέσεις, και η οποία ποικίλει ανάλογα με το ποσοστό, που προσφέρει ο πτωχός. Έτσι, **(α)** εάν το ποσοστό είναι τουλάχιστον 60% των εγχειρόγραφων πιστώσεων, απαιτείται πλειοψηφία των πιστωτών αντιπροσωπεύουσα τα 3/4 των πιστώσεων, **(β)** εάν το ποσοστό είναι μεταξύ 25% και 60%, απαιτείται πλειοψηφία πιστωτών αντιπροσωπεύουσα τα 4/5 των πιστώσεων, **(γ)** εάν το ποσοστό είναι μικρότερο του 25%, απαιτείται πλειοψηφία των 2/3 των πιστωτών αντιπροσωπεύουσα τα 4/5 των πιστώσεων και **(δ)** εάν πρόκειται για συμβιβασμό με εγκατάλειψη της περιουσίας, απαιτείται πλειοψηφία των πιστωτών αντιπροσωπεύουσα τα 3/4 των πιστώσεων (EN 600).

Η επίτευξη της διπλής πλειοψηφίας έχει ως αποτέλεσμα την κατάρτιση του συμβιβασμού. Η σχετική απόφαση υπογράφεται από τους πιστωτές τουλάχιστον, που πλειοψήφησαν, και τον πτωχό, κατά τη συνεδρίαση, που αποφασίσθηκε ο συμβιβασμός, επί ποινή ακυρότητας του.

Αν δεν επιτεύχθηκε καμία από τις δύο πλειοψηφίες, ο εισηγητής έχει τη δυνατότητα να ορίσει εντός 15 ημερών νέα συνέλευση, όταν διαπιστώνει ότι συναινεί στο συμβιβασμό ικανός αριθμός πιστωτών ή πιστώσεων.

Αν επιτεύχθηκε μία πλειοψηφία, ο εισηγητής έχει υποχρέωση να αναβάλει τη διάσκεψη. Στη νέα, μετά από αναβολή συνέλευση, δεν λαμβάνονται υπόψη οι ψήφοι και οι αποφάσεις της πρώτης. Αν, όμως, δεν επιτευχθεί και πάλι η αναγκαία διπλή πλειοψηφία, ο συμβιβασμός ματαιώνεται και οι πιστωτές τελούν σε κατάσταση ενώσεως (EN 602). Ωστόσο, αναβολή ή

²⁵ Βλ. ΑΠ 637/1997, ΔΕΕ 1998, 294 επ.

διακοπή της συνέλευσης για άλλους λόγους, όπως για ασθένεια κ.λ.π., δεν αποκλείεται από το νόμο²⁶.

Η συνέλευση, πάντως, δεν έχει εξουσία να αποφασίσει ολοσχερή απαλλαγή του πτωχεύσαντος από την πληρωμή των χρεών του, ακόμα κι όταν δεν διαπιστώνεται η ύπαρξη ενεργητικού. Δεν μπορεί, επίσης, να υπερβεί τα όρια, που διαγράφει η φύση του συμβιβασμού ως συμβιβασμού πλειοψηφίας, κατά τον καθορισμό του περιεχομένου του²⁷. Δεν μπορεί, ακόμα, να αλλοιώσει τη φύση και τον χαρακτήρα των απαιτήσεων, ούτε και τους τίτλους, που θεμελιώνουν την αξίωση κάθε πιστωτή²⁸.

2.2.5. Μη άσκηση ή απόρριψη ανακοπής

Στο διάστημα των οκτώ ημερών, που έπεται της αποφάσεως για συμβιβασμό μέχρι την επικύρωση της, και για να μπορέσει να επιτευχθεί ο καλύτερος δυνατός έλεγχος της αξιοπιστίας του, ο νόμος επιτρέπει την προσβολή της αποφάσεως με ανακοπή από τους πιστωτές, που είχαν δικαίωμα συμμετοχής στο συμβιβασμό ή των οποίων οι απαιτήσεις αναγνωρίστηκαν μεταγενέστερα (EN 605)²⁹. Έτσι, ανακοπή δεν μπορούν να ασκήσουν ο πτωχός, ο σύνδικος - εκτός αν είναι πιστωτής, οπότε οφείλει να προκαλέσει διορισμό άλλου, προς τον οποίο κοινοποιεί την ανακοπή εντός τριών ημερών από το διορισμό του -, οι ενέγγυοι και οι προνομιούχοι πιστωτές, που δεν απώλεσαν τα δικαιώματά τους, κατά τα ανωτέρω³⁰, οι πιστωτές της ομάδος και, ακόμα, κατά την ορθότερα γνώμη, και οι πιστωτές, που υπερπήφισαν το συμβιβασμό³¹.

Η ανακοπή πρέπει να είναι αιτιολογημένη, αναφερόμενη ιδίως σε ελαττώματα της σύμβασης ή σε ελαττώματα της διαδικασίας. Κοινοποιείται στον

²⁶ ΑΠ 465/1980, ΕΕμπΔ 1981,122επ.

²⁷ Πρβλ. ΜΠρΚεφ. 19/1971, ΕΕμπΔ 1971, 456 επ.

²⁸ Βλ. Κ. Ρόκα, ό.π., σελ. 318, υποσημείωση 6.

²⁹ Βλ. ΕφΘεπ. 1464/1981, ΕΕμπΔ 1982, 301επ. - Πρόκειται για ειδικά ρυθμισμένη τριτανακοπή. Έτσι, Μ. Πάτσης, ό.π., σελ. 104.

³⁰ ΕφΑθ. 15663/1988, ΕΕμπΔ 1991, 515επ.

³¹ Κατά τον Κ. Ρόκα (ό.π., σελ. 311επ.), ορισμένους λόγους ακυρώσεως του συμβιβασμού - όπως τη δόλια εξόγκωση του παθητικού ή την απόκρυψη του ενεργητικού από τον πτωχό, που ανακαλύφθηκε μετά την ψηφοφορία (πρβλ. EN 615) - μπορούν να επικαλεσθούν με ανακοπή και πιστωτές, που δεν αναφέρονται στην EN 605, περαιτέρω δε ο σύνδικος και ο πτωχεύσας.

πτωχό και τον σύνδικο εντός οκτώ ημερών από της αποφάσεως, επί ποινή απαραδέκτου, περιέχει δε κλήση για συζήτηση κατά την πρώτη συνεδρίαση του δικαστηρίου (ΕΝ 605, §2). Όλες οι ανακοπές, που ασκούνται εντός του οκταήμερου, δικάζονται από το πτωχευτικό δικαστήριο, που αποφασίζει γι' αυτές και την επικύρωση του συμβιβασμού με μία και την αυτή απόφαση (ΕΝ 607)³². Αν, πάντως, μία ανακοπή γίνει δεκτή, ο συμβιβασμός ακυρώνεται ως προς όλους γενικά τους έχοντας έννομο συμφέρον (ΕΝ 607).

2.2.6. Επικύρωση του πτωχευτικού συμβιβασμού

Η ολοκλήρωση του συμβιβασμού απαιτεί επιπρόσθετα και την επικύρωση του από το πτωχευτικό δικαστήριο (ΕΝ 607), χάριν πληρέστερου ελέγχου και προστασίας των συμφερόντων των μερών και του γενικού συμφέροντος. Έτσι, η επικύρωση ζητείται από τον επιμεθέστερο των διαδίκων - υπό την έννοια του έχοντος έννομο συμφέρον -, ο οποίος μπορεί να είναι ο σύνδικος, αλλά και ο πτωχός ή κάποιος πιστωτής ή ο εισηγητής δικαστής αυτεπάγγελα (άρθρο 6, §18, εδ. ιβ' ν. 2479/97) και, ακόμα, το ίδιο το δικαστήριο επιλαμβανόμενο αυτεπαγγέλτως.

Αρμόδιο δικαστήριο είναι, βεβαίως, το πολυμελές πρωτοδικείο, το οποίο δικάζει με τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας (ΕισΝΚΠολΔ 44), χωρίς, πάντως, να μπορεί να απαγγείλει απόφαση, προτού περάσει το οκταήμερο για άσκηση ανακοπής (ΕΝ 605). Η εξουσία του δικαστηρίου περιορίζεται στη δυνατότητα μόνο να επικυρώσει ή να αρνηθεί - σε μερικές περιπτώσεις υποχρεωτικά - την επικύρωση, όχι όμως και να τροποποιήσει τους όρους του συμβιβασμού³³. Έτσι, το δικαστήριο υποχρεούται σε άρνηση της επικύρωσης, όταν: **(α)** δεν τηρήθηκαν οι διατάξεις σχετικά με τις προϋποθέσεις κύρους του συμβιβασμού (ΕΝ 600-609) ή σχετικά με την ακολουθητέα διαδικασία (ΕΝ 597-599)³⁴, **(β)** η άρνηση επιβάλλεται για λόγους δημοσίου συμφέροντος³⁵, π.χ. επί καταδίκης για απλή χρεωκοπία, απιστία, απάτη κ.λ.π., και **(γ)** η άρνηση επιβάλλεται για λόγους προστασίας των πιστωτών, π.χ. επί υπερβολικών μειώσεων των απαιτήσεων, μακράς προθεσμίας εξόφλησης κ.λ.π. Αντίθετα, το

³² Βλ. ΠΠρΑΘ. 184/1989, ΕΕμπΔ 1991, 138 επ.

³³ Πρβλ. ΕφΑΘ. 2905/1985, ΕΕμπΔ 1985, 525επ.-ΕφΑΘ. 2306/1980, ΕΕμπΔ 1980, 495 επ.

³⁴ ΕφΠειρ. 1600/1987, ΕΕμπΔ 1988, 683επ.-ΕφΑΘ. 4807/1981, ΕΕμπΔ 1982, 306 επ.

³⁵ Βλ. ΕφΑΘ. 1707/1970, ΕΕμπΔ 1971, 105 επ.

δικαστήριο μπορεί απλώς να αρνηθεί την επικύρωση, όταν: **(α)** δεν τηρήθηκαν τακτικά (μονογραφημένα) βιβλία, **(β)** δεν κατατέθηκε ισολογισμός από τον πτωχό και **(γ)** δεν εμφανίσθηκε ο πτωχός, παρότι κλητεύθηκε στις περιπτώσεις της EN 565 (EN 609). Κατά της απόφασης, που επικυρώνει το συμβιβασμό, επιτρέπεται η άσκηση εφέσεως με τους περιορισμούς των άρθρων 607-609, 612, 676 EN και 9, 14 α.ν. 635/1937.

Έτσι, έφεση επιτρέπεται: **(α)** Κατά της απόφασης, που δεν επικύρωσε το συμβιβασμό. Η έφεση ασκείται από τον πτωχό ή τον σύνδικο ή τους ανέγγυους πιστωτές³⁶, **(β)** Κατά της απόφασης, που επικύρωσε μεν τον συμβιβασμό, απέρριψε όμως ανακοπή πιστωτή, κατά την EN 605, που ασκήθηκε εμπρόθεσμα κατ' αυτού. Σε άσκηση της νομιμοποιείται μόνον ο πιστωτής, του οποίου απορρίφθηκε η ανακοπή, όχι και ο σύνδικος³⁷. Αντίθετα, η έφεση είναι ανεπίτρεπτη κατά της αποφάσεως, που επικύρωσε το συμβιβασμό, κατά του οποίου είτε δεν ασκήθηκε ανακοπή, είτε ασκήθηκε εκπρόθεσμα³⁸. Μάλιστα, σε καμιά περίπτωση δεν επιτρέπεται και η άσκηση τριτανακοπής από πιστωτή αντισυμβαλλόμενο, επειδή και αυτός δεσμεύεται από την απόφαση και δεν μπορεί να θεωρηθεί τρίτος, μη μετάσχων ή μη προσκληθείς στη δίκη, εκτός αν επικαλεσθεί δόλο ή συμπαιγνία.

Η δεκαπενθήμερη προθεσμία της έφεσης, κατά την EN 676, αρχίζει από της επιδόσεως της αποφάσεως στον σύνδικο και τον πτωχό. Επειδή δε στην εκούσια δικαιοδοσία εφαρμόζονται και τα αντίστοιχα άρθρα του ΚΠολΔ, φαίνεται ότι η τελεσιδικία της πρωτόδικης απόφασης προϋποθέτει επίδοση και στον εισαγγελέα Πρωτοδικών, ο οποίος, κατά την ΚΠολΔ 761, έχει το δικαίωμα να ασκήσει έφεση, κι αν δεν παρέστη στο πρωτοβάθμιο δικαστήριο. Έτσι, η τελεσιδικία δεν επέρχεται, αν δεν υπάρξει επίδοση και στον εισαγγελέα ή αν δεν παρέλθει τριετία από τη δημοσίευση της απόφασης (ΚΠολΔ 518 §1,741)³⁹.

³⁶ Βλ. ΕφΘεσ. 1155/1978, ΕΕμπΔ 1979, 630 επ.

³⁷ Βλ. ΕφΑθ 541/1990, ΕΕμπΔ 1992, 140 επ.

³⁸ Βλ. ΜΠρΑθ. 27237/1995, ΕΕμπΔ 1996, 163 επ.

³⁹ Έτσι, ΑΠ 1520/1999, ΔΕΕ 2000, 290.

2.3. ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΥ⁴⁰

Από την τελεσιδικία της απόφασης, που επικύρωσε τον συμβιβασμό, η πτώχευση στο σύνολο της περατώνεται⁴¹. Ο πιστωτής αποκτά πλέον νέο δικαίωμα με αντικείμενο το συμβιβαστικό μέρισμα. Ειδικότερα, επέρχονται τα ακόλουθα αποτελέσματα:

1. Περατώνεται η πτωχευτική απαλλοτρίωση και, γενικά, κάθε περιουσιακή συνέπεια της πτώχευσης για το μέλλον, χωρίς, δηλαδή, αναδρομικά αποτελέσματα.
2. Διαλύεται η ομάδα των πιστωτών. Οι ομαδικοί, πάντως, πιστωτές, που δεν επηρεάζονται από τον πτωχευτικό συμβιβασμό, δεν έχουν μεν πλέον προνομιακή θέση, μπορούν, όμως, να ικανοποιηθούν αμέσως από την περιουσία του πτωχού.
3. Παύει το λειτούργημα του συνδίκου, ο οποίος υποχρεούται πλέον σε λογοδοσία προς τον πτωχό και σε παράδοση σ' αυτόν της περιουσίας του (EN 612).
4. Από της συντάξεως της κατά την EN 612 εκθέσεως απαλλάσσεται των καθηκόντων του ο εισηγητής δικαστής.
5. Παύει η αρμοδιότητα του πτωχευτικού δικαστηρίου, εκτός μόνον από τις περιπτώσεις εκδικάσεως των αγωγών για ακύρωση ή διάρρηξη του συμβιβασμού.
6. Επέρχεται βίαιη διακοπή των δικών, που αφορούν την πτωχευτική περιουσία. Αυτές μπορεί πλέον να συνεχίσει μόνον ο πτωχός.
7. Οι πτωχευτικοί πιστωτές, των οποίων, είτε εξελέγχθησαν οι απαιτήσεις, είτε όχι, αναλαμβάνουν τις ατομικές διώξεις από το σημείο, που είχαν σταματήσει με την κήρυξη της πτώχευσης, κατά της πτωχευτικής και μεταπτωχευτικής περιουσίας του πτωχού, εντός, όμως, των όρων του συμβιβασμού. Συνέπεια τούτου είναι ότι η διακοπή με την αναγγελία παραγραφή των αξιώσεων, αρχίζει και πάλι, αφότου είναι δυνατή η κατά τους όρους του συμβιβασμού δικαστική τους επιδίωξη (βλ. ΑΚ 264, 266, 251)⁴².

⁴⁰ Περί αυτών, βλ. *Λ. Κοσίρη*, ό.π., σελ. 560επ. - *Κ. Ρόκας*, ό.π., σελ. 325επ. - *Λ. Γεωργακόπουλος*, ό.π., σελ. 129επ. - *Ν. Ρόκας*, ό.π., σελ. 56.

⁴¹ ΑΠ 1520/1999, ΔΕΕ 2000, 290.

⁴² Βλ. *Κ. Ρόκα*, ό.π., σελ. 325-ΠπρΛαρ. 961/1966, ΕΕμπΔ ΙΗ, σελ. 623.

8. Ο πτωχευτικός συμβιβασμός δεν συνιστά ούτε ανανέωση⁴³, ούτε άφεση χρέους, ούτε ελευθεριότητα για το ποσό, που αφαιρέθηκε, με την έννοια των αντίστοιχων διατάξεων του ΑΚ, επειδή οι συμβληθέντες αποβλέπουν ουσιαστικά σε αντάλλαγμα, συνιστάμενο στα πλεονεκτήματα του συμβιβασμού⁴⁴.
9. Η εγγραφέισα από τον σύνδικο υποθήκη υπέρ της ομάδος, εφόσον δεν συμφωνήθηκε διαφορετικά, διατηρείται υπέρ του καθενός πιστωτή χωριστά. Ο σύνδικος επιμελείται της σχετικής περί του συμβιβασμού και της επικυρώσεως του σημειώσεως στα βιβλία του υποθηκοφυλακείου (ΕΝ 581 και 611).
10. Η περάτωση της πτώχευσης ΟΕ ή ΕΕ δεν συνεπιφέρει και την περάτωση των παράλληλων πτωχεύσεων των ομόρρυθμων εταίρων, λόγω της διακεκριμένης πορείας τους⁴⁵.
11. Στην περίπτωση του πτωχευτικού συμβιβασμού με παραχώρηση της πτωχευτικής περιουσίας, υπάρχει μεν παύση του λειτουργήματος του συνδίκου και ανάληψη της εκκαθάρισης από διαχειριστές (ΕΝ 614), δεν διαλύεται, όμως, η ομάδα των πιστωτών. Ο εισηγητής εξακολουθεί να εποπτεύει τη διαχείριση, μέχρι την λογοδοσία των διαχειριστών και τη σύνταξη έκθεσης, ενώ δεν επέρχεται σύγχυση πτωχευτικής και μεταπτωχευτικής περιουσίας⁴⁶.
12. Ο πτωχευτικός συμβιβασμός δεσμεύει και τους πιστωτές, που ήταν απόντες ή μειοψήφησαν. Η προστασία τους εκφράζεται συνήθως σε τέσσερες γενικές αρχές, που διαπνέουν τον πτωχευτικό συμβιβασμό: **(α)** Την αρχή του ανεπίτρεπτου της πλήρους απαλλαγής του πτωχού, η οποία θα αντέκειτο προς τον επαχθή χαρακτήρα του συμβιβασμού, **(β)** Την αρχή του περιορισμένου της εξουσίας της πλειοψηφίας, η οποία δεν μπορεί να δεχθεί μείωση των απαιτήσεων μεγαλύτερη εκείνης, που θα επερχόταν με το μέρισμα από ένωση των πιστωτών, **(γ)** Την αρχή του ανεπίτρεπτου της αλλοίωσης της φύσης του δικαιώματος του πιστωτή - π.χ. από χρηματική

⁴³ ΠΠρΑΘ. 6833/1988, ΕΕμπΔ 1992, 648επ. - Δεν αποκλείεται, ωστόσο, να συμφωνηθεί, όπως έχει ήδη λεχθεί, και ανανέωση. ΑΠ 617/1985, ΕλλΔνη 1986, 80 επ.

⁴⁴ Έτσι, Λ. Κοτσήρης, ό.π., σελ. 563.

⁴⁵ ΑΠ 880/1978, ΕΕμπΔ 1979, 310-ΑΠ 28/1981, ΕΕμπΔ 1981, 443 με παρατηρήσεις Κ. Ρόκα-ΕφαΘ. 7213/1985, ΕΕμπΔ 1985, 709.

⁴⁶ Βλ. Κ. Ρόκα, ό.π., σελ. 322.

απαίτηση σε εταιρικό μερίδιο ή μετοχική ή ομολογιακή σχέση - με εξαίρεση μόνον την πρόβλεψη στο συμβιβασμό δικαιώματος επιλογής, που μπορεί να ασκήσει ο πιστωτής, π.χ. μέρισμα ή λήψη μετοχών⁴⁷. **(δ)** Την αρχή της ουσιαστικής ισότητας των πιστωτών ή, αλλιώς, της σύμμετρης ικανοποίησης τους, που σημαίνει συμβιβασμό χωρίς άνισους όρους, που αλλοιώνουν την ουσία των δικαιωμάτων των πιστωτών ευνοώντας μερικούς και βλάπτοντας άλλους με ανάλογα δικαιώματα. Η αρχή αυτή της ισότητας λαμβάνεται υπόψη αυτεπάγγελα από το δικαστήριο κατά την επικύρωση του συμβιβασμού. Ωστόσο, είναι δυνατή η άνιση μεταχείριση, εφόσον όμως συναινούν οι πιστωτές, που θίγονται απ' αυτήν⁴⁸.

- 13.** Ο επικυρωθείς τελεσιδίκως πτωχευτικός συμβιβασμός έχει αναγκαστικό χαρακτήρα, δεσμεύοντας όλους τους πτωχευτικούς πιστωτές⁴⁹, είτε είχαν καταχωρηθεί στον ισολογισμό ή είχαν λάβει μέρος στην εξέλεξη των απαιτήσεων, που επαληθεύθηκαν, ή υπερψήφισαν την πρόταση συμβιβασμού ή ήσαν απόντες, είτε όχι (ΕΝ 610). Εξαιρούνται της δέσμευσης οι πιστωτές της ομάδος, οι μεταπτωχευτικοί πιστωτές⁵⁰ και οι ενέγγυοι και προνομιούχοι⁵¹ πιστωτές, που δεν παραιτήθηκαν από την ασφάλεια ή το προνόμιο (ειδικό ή γενικό) και δεν ψήφισαν στη συμβιβαστική συνέλευση⁵². Αυτοί όλοι μπορούν να στραφούν πλέον κατά του πτωχού ατομικά, έστω και αν δεν είχαν συμμετάσχει στη διαδικασία εξέλεξης (ΕΝ 582) ή στη διαδικασία του άρθρου 62 § 1 του ΚΕΔΕ, προκειμένου για το Δημόσιο⁵³.
- 14.** Από την πλευρά του πτωχού, ο πτωχευτικός συμβιβασμός έχει χαρακτήρα προσωπικό. Έτσι, επί συνοφειλετών ή εγγυητών, ο συμβιβασμός συνοφειλέτη ή εγγυητή ή πρωτοφειλέτη δεν ωφελεί τους λοιπούς⁵⁴. Επίσης, σε περίπτωση πτώχευσης ΟΕ ή ΕΕ, ο συμβιβασμός αφορά το νομικό πρόσωπο της εταιρίας ή κάθε ομόρρυθμο εταίρο χωριστά, όχι όμως όλους μαζί. Αντίστροφα, συμβιβασμός εταίρου δεν επηρεάζει τις σχέσεις των

⁴⁷ Έτσι, Λ. Κοσίρης, ό.π., σελ. 565.

⁴⁸ Έτσι, Λ. Κοσίρης, ό.π., σελ. 565 επ.

⁴⁹ ΕφΑΘ. 6152/1984, ΕΕμπΔ 1985, 167επ. - ΕφΑΘ. 3272/1982, ΕΕμπΔ 1983, 331 επ.

⁵⁰ ΕφΑΘ. 4391/1987, ΕλλΔνη 1987, 1455επ.-ΕφΑΘ. 3632/1985, ΕλλΔνη 1985, 734 επ.

⁵¹ ΑΠ 652/1985, ΕλλΔνη 1986, 85 επ.

⁵² ΑΠ 434/2000, ΔΕΕ 2000, 867επ.

⁵³ ΑΠ 626/1994, ΕλλΔνη 1995, 375.

⁵⁴ Πρβλ. ΕφΑΘ. 7832/1999, ΔΕΕ 2000, 179επ.

ίδιων πιστωτών με τους λοιπούς εταίρους και την εταιρία, που δεν συμβιβάσθηκαν (EN 627).

Τα αποτελέσματα, πάντως, της πτώχευσης στο πρόσωπο του πτωχού δεν ανατρέπονται με την τελεσίδικη επικύρωση του συμβιβασμού. Τα αποτελέσματα αυτά παύουν μόνον με την αποκατάσταση, για την οποία θα γίνει λόγος παρακάτω. Έτσι, η διάταξη της EN 613, μετά τη θέση σε ισχύ του α.ν. 635/1937, δεν εφαρμόζεται επί του πτωχού.

2.4. ΑΚΥΡΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΡΡΗΞΗ ΤΟΥ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΥ⁵⁵

Ο πτωχευτικός συμβιβασμός, παρά την επικύρωση του, υπόκειται σε ανατροπή, η οποία ρυθμίζεται από τις ιδιαίτερες διατάξεις του πτωχευτικού δικαίου. Η ανατροπή αυτή επέρχεται με ακύρωση ή με διάρρηξη.

2.4.1. Ακύρωση

Κατά την EN 615, ο συμβιβασμός, και αν ακόμα επικυρώθηκε δικαστικά, ανατρέπεται αποκλειστικά λόγω δόλου του πτωχού, όταν: **α)** καταδικαστεί ο πτωχός για δόλια χρεωκοπία, οπότε ο συμβιβασμός είναι «αυτοδικαίως άκυρος», ή **β)** αποκαλυφθεί μετά την επικύρωση ότι ο πτωχός ενήργησε δόλια, προς το σκοπό απόκρυψης του ενεργητικού της περιουσίας του ή της διόγκωσης του παθητικού της, οπότε ο συμβιβασμός μπορεί να ακυρωθεί από το δικαστήριο. Καμία άλλη αγωγή ακύρωσης του συμβιβασμού δεν είναι δυνατή μετά την απόφαση επικύρωσης του.

Στη δεύτερη περίπτωση, της δυνητικής ακύρωσης του συμβιβασμού, τη σχετική περί ακυρώσεως αίτηση ασκεί ο σύνδικος ή πιστωτής δεσμευόμενος από τον συμβιβασμό, με κλήτευση, σε κάθε περίπτωση, του συνδίκου και του πτωχού. Αρμόδιο δικαστήριο είναι το πτωχευτικό δικαστήριο και η δίκη είναι μεν πτωχευτική, κατά τις διακρίσεις, όμως, της ΕισΝΚΠολΔ 44, δεν υπάγεται στην εκούσια, αλλά την τακτική διαδικασία⁵⁶.

Η ακύρωση του συμβιβασμού - αυτοδίκαιη ή δικαστική - απαλλάσσει, επίσης, αυτοδίκαια όλους εκείνους, που εγγυήθηκαν υπέρ του πτωχού, που συμβιβάσθηκε.

⁵⁵ Βλ. ιδίως, Λ. Κοτσίρη, *ό.π.*, σελ. 568 επ.

⁵⁶ ΑΠ 1095/1996, ΕλλΔνη 1997, 1135 επ.

2.4.2. Διάρρηξη

Διάρρηξη του συμβιβασμού επέρχεται με δικαστική απόφαση λόγω μη τήρησης των όρων του από τον πτωχό, όπως επί υπερημερίας, ολικής ή μερικής παράλειψης καταβολής δόσεων κ.λ.π. Τη διάρρηξη μπορεί να ζητήσει η πλειοψηφία των πιστωτών ή οι πιστωτές ατομικά. Αντίστοιχα, γίνεται διάκριση μεταξύ γενικής και ατομικής διάρρηξης, κατά την EN 616.

1. Η γενική διάρρηξη μπορεί να ζητηθεί από την πλειοψηφία των πιστωτών, που έλαβαν μέρος στη συμβιβαστική συνέλευση, εφόσον δεν έλαβαν το μέρος, που συμφωνήθηκε. Η πλειοψηφία αυτή πρέπει να φθάνει εκείνη, που απαιτείται για τη σύναψη του συμβιβασμού, κατά την EN 600. Την αίτηση υποβάλλει στο πτωχευτικό δικαστήριο ο σύνδικος στο όνομα των διαληφθέντων πιστωτών ή υποβάλλεται απ' αυτούς τους ίδιους⁵⁷. Στη δίκη καλούνται ο σύνδικος, ο πτωχός και οι τυχόν υπάρχοντες εγγυητές (EN 616 §1). Τη γενική διάρρηξη απαγγέλλει πάντοτε το πτωχευτικό δικαστήριο με την εκδοθησομένη απόφαση, επειδή η σχετική δίκη είναι πτωχευτική. Δικάζει, όμως, με την τακτική διαδικασία, κατά τις διακρίσεις της ΕισΝΚΠολΔ 44.

2. Την ατομική διάρρηξη μπορούν να ζητήσουν μόνον ένας ή περισσότεροι πιστωτές για το δικό τους αποκλειστικά συμφέρον, αν δεν έλαβαν καθόλου ή εν μέρει τις συμφωνημένες με το συμβιβασμό δόσεις (EN 616 §2) ή δεν αναγγέλθηκαν στην πτωχευτική διαδικασία, αφού και αυτοί δεσμεύονται από τους όρους του⁵⁸. Η σχετική δίκη, πάντως, δεν είναι πτωχευτική. Για το λόγο αυτό, εισάγεται στο αρμόδιο κατά τις γενικές διατάξεις δικαστήριο, που δικάζει με την τακτική δικαιοδοσία, αναλόγως του ποσού της απαίτησης⁵⁹.

Σε κάθε περίπτωση, η αγωγή διαρρήξεως υπόκειται σε πενταετή παραγραφή, που άρχεται από τη λήξη της τελευταίας οφειλόμενης από τον συμβιβασθέντα δόσης. Η απόφαση για την γενική ή ατομική διάρρηξη υπόκειται σε ένδικα μέσα, ενώ η διάρρηξη δεν απαλλάσσει τους εγγυητές για την εκτέλεση του συμβιβασμού (EN 617, 618).

Αντί της διαρρήξεως, οι πιστωτές μπορούν να ασκήσουν τα συνήθη ατομικά καταδιωκτικά μέτρα κατά του πτωχού και της περιουσίας του για την είσπραξη του συμβιβαστικού μερίσματος. Το επιπλέον, όμως, του συμφωνη-

⁵⁷ ΕφΑΘ. 3249/1975, ΕΕμπΔ 1976, 124 επ.

⁵⁸ ΕφΘεσ. 2269/1982, ΕΕμπΔ 1986, 526 επ.

⁵⁹ ΠΠρΑΘ.293/1988, ΕΕμπΔ 1988, 689 - ΠΠρΑΘ. 5438/1977, ΕΕμπΔ 1977, 475επ.

μένου ποσού, μέχρι πλήρους ικανοποίησης των απαιτήσεων τους, μπορούν να απαιτήσουν μόνον μετά την πάροδο των προθεσμιών για την καταβολή και των τελευταίων δόσεων (EN 616, §2).

2.4.3. Αποτελέσματα ακύρωσης και διάρρηξης

Τα αποτελέσματα, καταρχήν, της ακύρωσης και της γενικής διάρρηξης είναι:

1. Ο συμβιβασμός ανατρέπεται ως προς όλους τους πιστωτές. Τα σχετικά, όμως, αποτελέσματα περιγράφονται στις EN 620-624 με βάση ενιαία πτωχευτική περιουσία και όχι με βάση τη διάκριση σε πτωχευτική και μεταπτωχευτική, που εισήγαγε ο α.ν. 635/37. Υπάρχει, συνεπώς, ανάγκη διορθωτικής ερμηνείας⁶⁰.
2. Η διαδικασία της πτώχευσης ανοίγει εκ νέου, θεωρούμενη ως μηδέποτε διακοπείσα. Τα όργανα επαναλειτουργούν, ενώ σε περίπτωση αυτοδίκαιης ακύρωσης, το δικαστήριο διορίζει αμέσως νέον εισηγητή και σύνδικο. Ο σύνδικος μπορεί να προβεί σε νέα απογραφή, ισολογισμό και σφράγιση. Γίνεται νέα εξέλεξη των απαιτήσεων και νέα απόπειρα συμβιβασμού (EN 620-621).
3. Κατά την EN 623, οι πράξεις του πτωχού μετά την τελεσίδικη επικύρωση του συμβιβασμού και πριν την ακύρωση ή τη γενική διάρρηξη, θεωρούμενες προφανώς «ακυρώσιμες», κηρύσσονται άκυρες και ως μη υπάρχουσες - «μη ούσαι» - αν είναι από τις πράξεις, που περιγράφονται στην EN 537. Οι λοιπές πράξεις ακυρώνονται μόνον, εάν προκύπτει ότι έγιναν κατά παράβαση των όρων του συμβιβασμού ή προς καταδολίευση των δικαιωμάτων των πιστωτών. Η απαιτούμενη δικαστική απόφαση θα έχει προφανώς διαπλαστικό χαρακτήρα.
4. Οι προ του συμβιβασμού πιστωτές - και όχι όσοι δημιουργήθηκαν μετά το συμβιβασμό, οι οποίοι αναλαμβάνουν τις ατομικές διώξεις μετά τη λύση της ένωσης ή ως προς την μεταπτωχευτική μονάχα περιουσία- κατατάσσονται στην ομάδα, ο καθένας για το σύνολο της αρχικής απαίτησης του, αν δεν έλαβαν καθόλου μέρος, και μόνον κατ' αναλογίαν προς το μη ληφθέν

⁶⁰ Έτσι, Λ. Κοσίρης, ό.π., σελ. 573.

ποσό μερίσματος, αν ήδη έχουν λάβει κάποια αναλογία στο μέρισμα (EN 624).

5. Μετά την ανατροπή, επέρχεται και πάλι η πτωχευτική απαλλοτρίωση, με αποτέλεσμα την ανενέργεια των πράξεων του πτωχού.
6. Με την τελεσιδικία της απόφασης περί γενικής διάρρηξης δημιουργείται λόγος ανατροπής της τυχόν εν τω μεταξύ κηρυχθείσης πτωχευτικής αποκατάστασης (άρθρα 14επ. α.ν. 635/37).

Τα αποτελέσματα της ατομικής διάρρηξης αφορούν μόνο τον πιστωτή, που την πέτυχε. Αυτός παύει να δεσμεύεται από το συμβιβασμό και δικαιούται να απαιτήσει την ολοσχερή ικανοποίηση της απαιτήσεως του. Το επιπλέον, όμως, του συμβιβαστικού μερίσματος του δικαιούται να απαιτήσει μόνον μετά την παρέλευση της προθεσμίας για την πληρωμή και της τελευταίας συμβιβαστικής δόσεως προς τους λοιπούς πιστωτές, ως προς τους οποίους ο συμβιβασμός δεν διαρρήχθηκε, και τούτο χάριν διατήρησης της ισότητας των πιστωτών (EN 616 §2).

2.4.4. Η μετά την ακύρωση ή τη διάρρηξη κατάσταση

1. Σύμφωνα με την κρατούσα σε μας θεωρία⁶¹, με την ακύρωση ή τη διάρρηξη του συμβιβασμού αναβιώνει η παλαιά πτώχευση, αφού κατά τις EN 620-624 επέρχεται ουσιαστικά αναδρομική επάνοδος στην κηρυχθείσα πτώχευση και δεν δημιουργείται νέα, όπως υποστηρίζει η θεωρία της νέας πτώχευσης⁶².
2. Αν ο πτωχός, μετά το συμβιβασμό - και την αποκατάσταση, κατά την κρατούσα γνώμη - ανέλαβε εκ νέου την άσκηση εμπορικής δραστηριότητας, είναι δυνατόν να κηρυχθεί και πάλι σε πτώχευση με αίτημα των πιστωτών, που δημιουργήθηκαν μετά την κήρυξη της πρώτης πτώχευσης. Στην περίπτωση αυτή, με τη νέα πτώχευση επέρχεται αυτομάτως λύση του πτωχευτικού συμβιβασμού, αφού δεν μπορεί πλέον να εκτελεσθεί⁶³.

⁶¹ Βλ. Α. Κοσίρη, ό.π., σελ. 575επ. - Λ. Γεωργακόπουλος, ό.π., σελ. 130 - Ε. Λεβαντής, ό.π., σελ. 187 επ.

⁶² Περί αυτής, Κ. Ρόκας, ό.π., σελ. 341 επ.

⁶³ Έτσι, Ν. Ρόκας, ό.π., σελ. 57 - Βλ. Λ. Κοσίρη, ό.π., σελ. 576επ. - Κ. Ρόκα, ό.π., σελ. 338.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Η ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

3.1. ΝΟΜΙΚΗ ΡΥΘΜΙΣΗ

Η κήρυξη της πτώχευσης επιφέρει συνέπειες περιουσιακής και προσωπικής φύσης στον πτωχεύσαντα. Η πτωχευτική αποκατάσταση είναι θεσμός *διπλής σημασίας*. Με αυτήν αίρονται οι εις βάρος του πτωχεύσαντος προσωπικές, ηθικές, μειωτικές κυρώσεις. Η αποκατάσταση εξ' άλλου αποτελεί και τρόπο περάτωσης της πτώχευσης, εφ' όσον ο πτωχεύσας ξόφλησε τους πιστωτές του κατά κεφάλαιο και τους μέχρι της κήρυξης της πτώχευσης τόκους.

3.2. ΓΕΝΙΚΑ⁶⁴

Με την περάτωση της πτώχευσης δεν αίρονται αυτομάτως οι προσωπικές συνέπειες της ως προς τον πτωχό, το ηθικό, δηλαδή, στίγμα, το οποίο προσάπτει στον πτωχεύσαντα η κήρυξη της πτώχευσης⁶⁵. Η άρση των συνεπειών αυτών επέρχεται με το θεσμό της αποκατάστασης, με τον οποίο, επίσης, περατώνεται η πτώχευση στην περίπτωση, που ο πτωχός ικανοποίησε τους πιστωτές του κατά κεφάλαιο και τόκους μέχρι την κήρυξη της πτώχευσης. Η πτωχευτική αποκατάσταση ρυθμίζεται σήμερα από τα άρθρα 14-18 του α.ν. 635/1937.

Η αποκατάσταση αφορά, καταρχήν, τα φυσικά πρόσωπα, ακόμα και τον οφειλέτη, που κηρύχθηκε σε πτώχευση μετά το θάνατο του (άρθρο 17, §1 α.ν. 635). Εφαρμόζεται, όμως, και σε εταιρία, που πτώχευσε, εκτός της περιπτώσεως της παρόδου δεκαετίας από την κήρυξη της πτώχευσης, που ως λόγος αποκατάστασης δεν ταιριάζει σε νομικά πρόσωπα. Η αποκατάσταση ΟΕ ή ΕΕ δεν συνεπάγεται και την αποκατάσταση των ομορρυθμών εταιρών, λόγω της ανεξαρτησίας των πτωχεύσεων. Πάντως, η αποκατάσταση ΑΕ - και, αναλογικά, κάθε άλλης εταιρίας - μπορεί να επιφέρει την αναβίωση της με απόφαση της ΓΣ, κατά τη διάταξη της παραγράφου 4 του άρθρου. 47^α του κ.ν. 2190/1920.

⁶⁴ Βλ. ιδίως, Α. Κοτσίρη, ό.π., σελ. 619 επ.

⁶⁵ Έτσι, Κ. Ρόκας, ό.π., σελ. 365.

Το σχετικό θέμα άπτεται ειδικότερα: **(α)** της διαδικασίας και των λόγων της αποκατάστασης, **(β)** των αποτελεσμάτων της αποκατάστασης και **(γ)** της ανατροπής της αποκατάστασης.

3.3. ΛΟΓΟΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Ο πτωχέυσας αποκαθίσταται **α)** εάν παρήλθε δεκαετία από την κήρυξη της πτώχευσης, **β)** εάν έχει επικυρωθεί πτωχευτικός συμβιβασμός τελεσιδίκως, **γ)** εάν ξόφλησε όλους τους πτωχευτικούς πιστωτές κατά κεφάλαιο και τους μέχρι της κήρυξης της πτώχευσης τόκους. Ειδικότερα, ως προς την πρώτη περίπτωση, ο νόμος αρκείται στην απλή πάροδο της δεκαετίας ανεξαρτήτως εάν επήλθε ή μη περάτωση της πτώχευσης με συμβιβασμό. Ως προς την δεύτερη περίπτωση, ο νόμος δεν διακρίνει μεταξύ απλού ή επί παραχωρήσει της πτωχευτικής περιουσίας συμβιβασμού, αρκεί να μην έχει επέλθει ακύρωση ή διάρρηξη του συμβιβασμού προ της αποκατάστασης. Ως προς τον τρίτο λόγο, ο οποίος συνιστά τρόπο περάτωσης της πτώχευσης, ο νόμος απαιτεί την υπό του πτωχέυσαντος εξόφληση όλων των πιστωτών κατά κεφάλαιο και τους μέχρι της κήρυξης της πτώχευσης τόκους και προσαγωγή είτε των εξοφλητηρίων είτε εγγράφου δήλωσης των πιστωτών ότι ικανοποιήθηκαν.

Η αποκατάσταση κηρύσσεται πλέον με απόφαση του μονομελούς πρωτοδικείου, που δικάζει με τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, σύμφωνα με την ΕισΝΚΠολΔ 3 §2, και όχι - μετά την εισαγωγή του ΚΐΐολΔ - με απόφαση του πρόεδρου του πτωχευτικού δικαστηρίου, όπως ορίζει το άρθρο 17 α.ν. 635/1937⁶⁶.

Της αποφάσεως προηγείται αίτηση του πτωχού ή των κληρονόμων του. Ο πρόεδρος του δικαστηρίου καθορίζει δικάσιμο και διατάσσει τη δημοσίευση περίληψης της αίτησης και της δικασίμου στο Δελτίο του ΤΣΝ. Η δικάσιμος θα πρέπει να απέχει πλέον των τριάντα ημερών από την ημερομηνία της δημοσίευσης.

⁶⁶ Υποστηρίζεται, όμως, και η άποψη ότι ακολουθητέα είναι η εκούσια δικαιοδοσία. Έτσι, *Λιακόπουλος, ό.π.*, σελ. 112 - ΠΠρΠατρ. 425/1972, ΕΕμπΔ 1973, 121 επ.

Η αποκατάσταση είναι υποχρεωτική για το δικαστήριο, αν συντρέχει ένας από τους λόγους αποκατάστασης, που απαριθμούνται στο άρθρο 15 του α.ν. 635/1937. Οι λόγοι αυτοί είναι:

- I. Η πάροδος δεκαετίας από την κήρυξη της πτώχευσης, ανεξάρτητα από την περάτωση της ή όχι με συμβιβασμό.
- II. Η τελεσίδικη επικύρωση επιτευχθέντος συμβιβασμού, απλού ή με παραχώρηση της περιουσίας. Αρκεί, να μην έχει ακολουθήσει ακύρωση ή διάρρηξη του, μέχρι την αποκατάσταση. Πάντως, επειδή η ανατροπή του συμβιβασμού επαναφέρει στο προσκήνιο τις προσωπικές συνέπειες της πτώχευσης ως προς τον πτωχό, συνεπάγεται αυτή αντιστοίχως και την ανατροπή των αποτελεσμάτων της ήδη προηγηθείσης αποκατάστασης.
- III. Η εξόφληση από τον πτωχό όλων γενικώς των πτωχευτικών πιστωτών κατά κεφάλαιο και τόκους μέχρι την κήρυξη της πτώχευσης. Στην περίπτωση αυτή, που συνιστά και τρόπο περάτωσης της πτώχευσης, ο πτωχός υποχρεούται σε προσαγωγή στο δικαστήριο είτε των εξοφλητηρίων, είτε έγγραφης δήλωσης των πιστωτών ότι ικανοποιήθηκαν.

Η αποκατάσταση είναι δυνατή για το δικαστήριο, αν ο πτωχός έχει καταδικασθεί για απλή χρεωκοπία. Απαγορεύεται, αντίθετα, αν ο πτωχός έχει καταδικαστεί για δόλια χρεωκοπία⁶⁷, εκτός αν επήλθε ποινική αποκατάσταση.

Η άσκηση ποινικής δίωξης για δόλια ή απλή χρεωκοπία δεν εμποδίζει μεν την πτωχευτική αποκατάσταση, η παραπομπή, όμως, του πτωχού για δόλια χρεωκοπία με τελεσίδικο βούλευμα αναστέλλει υποχρεωτικά την κήρυξη της αποκατάστασης, ενώ σε περίπτωση παραπομπής για απλή χρεωκοπία, η αναστολή αυτή είναι δυνατή για το δικαστήριο.

Κατά της απόφασης, που θα εκδοθεί σχετικά με την αποκατάσταση, επιτρέπεται έφεση εντός προθεσμίας 30 ημερών από τη δημοσίευση στο Δελτίο του ΤΣΝ. Και στην κατ' έφεση δίκη εφαρμόζεται η διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων. Στους ενδιαφερόμενους, μη διαδίκους, επιτρέπεται η άσκηση τριτανακοπής.

⁶⁷ Βλ. ΜΠρΑΘ. 18669/1986, ΕΕμπΔ 1988, 513επ.-ΜΠρΚαλ. 175/1981, ΕΛΛΔνη 1981, 555 επ.

3.4. ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΕΚΤΑΣΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Η αποκατάσταση αναφέρεται κατ' αρχάς στα φυσικά πρόσωπα. Σε αυτά αναφέρονται και οι τρεις λόγοι αποκατάστασης. Η αποκατάσταση εισήχθη και υπέρ του αποβιώσαντος πτωχού ή του κηρυχθέντος μετά θάνατον σε πτώχευση⁶⁸. (αρθρ. 17 § 1 α.ν. 635). Η αποκατάσταση εφαρμόζεται και επί πτωχευσάσης εταιρίας (αρθρ. 16 αν. 635/1937 και αρθρ. 47α § 4 κ.ν. 2190/1920). Σε ομόρρυθμες ή ετερόρρυθμες εταιρίες η αποκατάσταση του νομικού προσώπου της εταιρίας δεν επάγεται αποκατάσταση του συμπτωχεύσαντος ομορρύθμου εταίρου. Ως προς τον τελευταίο όμως ισχύει ως λόγος αποκατάστασης η παρέλευση της δεκαετίας.

Η λυθείσα ανώνυμη εταιρία λόγω πτώχευσης, εφ' όσον επήλθε αποκατάσταση, μπορεί ν' αναβιώσει με απόφαση της γενικής συνέλευσης των μετόχων κατά τους όρους του αρθρ. 47α § 4 κ.ν. 2190/1920.

3.5. ΕΞΟΥΣΙΑ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ

Η αποκατάσταση κηρύσσεται με απόφαση του δικαστηρίου με αίτηση του πτωχεύσαντος ή, εν θανάτω αυτού, με αίτηση των κληρονόμων του. Ο πρόεδρος του δικαστηρίου καθορίζει δικάσιμο η οποία δεν μπορεί να καθορισθεί σε ημέρα πριν την πάροδο τριάντα ημερών από την δημοσίευση της αίτησης.

Αρμόδιο δικαστήριο, μέχρι την εισαγωγή του Κ.Π.Δ., ήταν ο πρόεδρος του πρωτοδικείου της πτώχευσης. Από την εισαγωγή του Κ.Π.Δ. το θέμα αμφισβητείται. Κατά την κρατούσα και ορθότερη γνώμη, αρμόδιο δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 3 § 2 Εισ. Ν.Κ.Π.Δ., είναι το μονομελές πρωτοδικείο, δικάζον κατά την διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων. Άλλη γνώμη⁶⁹ δέχεται ότι ισχύει η αρμοδιότητα του προέδρου του πρωτοδικείου της πτώχευσης κατ' άρθρο 17 α.ν. 635/1937, ενώ άλλη δέχεται την εφαρμογή του άρθρου 44 § 1 Εισ. Ν. Κ.Π.Δ.

Η αποκατάσταση είναι *υποχρεωτική* για το δικαστήριο εάν συντρέχει ένας από τους λόγους αποκατάστασης. Απαγορεύεται η πτωχευτική αποκατάσταση του επί δολίως χρεοκοπίας καταδικασθέντος, εκτός εάν επήλθε

⁶⁸ Βλ. Ρόκα, Πτωχ. Δ. σ. 367.

⁶⁹ Πολ. Πρωτ. Κοζάνης 23/1973 ΝοΒ 1973,544 και κατ' έφεση του Προέδρου Εφετών.

ποινική αποκατάστασή του. *Δυνητική* είναι η αποκατάσταση για το δικαστήριο, εάν ο πτωχεύσας καταδικάσθηκε για απλή χρεοκοπία.

3.6. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Τα αποτελέσματα της αποκατάστασης επέρχονται από την τελεσιδικία της σχετικής αποφάσεως και εξαρτώνται από τον λόγο της αποκατάστασης. Έτσι, σε αποκατάσταση λόγω παρόδου δεκαετίας αίρονται μεν οι προσωπικές κυρώσεις, εξακολουθεί, όμως, η διαδικασία της πτώχευσης. Ο αποκατασταθείς αποκτά πάλι την ικανότητα να ασκεί εμπορία και μπορεί να κηρυχθεί και σε νέα πτώχευση. Σε αποκατάσταση λόγω συμβιβασμού, αίρονται μόνον οι προσωπικές συνέπειες, ενώ η πτώχευση αδρανεί. Σε αποκατάσταση λόγω εξόφλησης, επέρχεται άρση των προσωπικών κυρώσεων και περάτωση της πτώχευσης.

Ο αποκατασταθείς διαγράφεται από το μητρώο πτωχευσάντων αυτεπάγγελα με πράξη του εισηγητή, η οποία σημειώνεται στο περιθώριο του μητρώου (άρθρο 6, §3 α.ν. 635/1937).

3.7. ΑΝΑΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Αυτοδίκαια, καταρχήν, επέρχεται ανατροπή της πτωχευτικής αποκατάστασης σε περίπτωση μεταγενέστερης καταδίκης του αποκατασταθέντος για δόλια χρεωκοπία.

Σε περίπτωση, αντίθετα, μεταγενέστερης καταδίκης του αποκατασταθέντος για απλή χρεωκοπία, το δικαστήριο, κατά την κρίση του, μπορεί να ανατρέψει την αποκατάσταση (άρθρο 15, §4 α.ν. 635/1937).

Τέλος, το δικαστήριο είναι υποχρεωμένο να κηρύξει την ανατροπή της αποκατάστασης, όταν ο πτωχευτικός συμβιβασμός, που απετέλεσε και τον λόγο της αποκατάστασης, έχει ανατραπεί λόγω ακύρωσης ή γενικής διάρρηξης του, επειδή στην περίπτωση αυτή αναβιώνει η πτώχευση.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1) Κοτσίρης, Λάμπρος Ε. Πτωχευτικό δίκαιο - 6η έκδ. - Θεσσαλονίκη: Σάκκουλας Εκδόσεις Α.Ε., 1998
- 2) Λιακόπουλος, Αθανάσιος Θ. Ζητήματα εμπορικού δικαίου IV: Εταιρίες, αξιόγραφα, ασφαλιστικό δίκαιο, ναυτικό δίκαιο, πτωχευτικό δίκαιο και εξυγίανση επιχειρήσεων - Αθήνα: Σάκκουλας Π.Ν., 1997.
- 3) Μέντης, Γρηγόρης Σ. Στοιχεία εμπορικού δικαίου: Γενικό μέρος, εταιρείες, αξιόγραφα, πτώχευση - 13η έκδ. - Αθήνα: Έλλην, 2003.
- 4) Ρόκας, Νικόλαος Κ. Στοιχεία πτωχευτικού δικαίου - 2η έκδ. - Αθήνα: Σάκκουλας Εκδόσεις Α.Ε., 1997.
- 5) Στίγκας, Θεόδωρος. Δίκαιο πτώχευσης και εξυγίανσης - 1η έκδ. - Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2005.
- 6) Ψυχομάνης, Σπύρος Δ. Πτωχευτικό δίκαιο: Επίτομη ερμηνευτική προσέγγιση - 2η έκδ. - Αθήνα: Σάκκουλας Εκδόσεις Α.Ε., 2004

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ	1
ΠΤΩΧΕΥΣΗ	
1.1. ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΘΕΣΜΟΥ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ	1
1.2. ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ	1
1.3. Η ΠΤΩΧΕΥΣΗ ΩΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	3
<i>1.3.1. Διάκριση πραγματικής και νομικής κατάστασης</i>	3
<i>1.3.2. Συνέπειες της περί πραγματικής κατάστασης αντίληψης</i>	4
1.4. Η ΠΤΩΧΕΥΣΗ ΩΣ ΜΟΡΦΗ ΠΡΑΓΜΑΤΩΣΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ	6
1.5. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ	9
ΠΕΡΑΤΩΣΗ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ ΜΕ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟ ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟ	
2.1. ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΥ	9
<i>2.1.1. Έννοια</i>	9
<i>2.1.2. Διακρίσεις</i>	9
<i>2.1.3. Παράλειψη πτωχευτικού συμβιβασμού</i>	11
<i>2.1.4. Νομική φύση</i>	11
2.2. Η ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΤΟΥ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΥ	13
<i>2.2.1. Σύγκληση της συνέλευσης των πιστωτών</i>	13
<i>2.2.2. Υπόμνημα συνδίκου και προτάσεις πτωχού</i>	14
<i>2.2.3. Έλλειψη καταδίκης για δόλια χρεωκοπία</i>	14
<i>2.2.4. Απόφαση της συνέλευσης</i>	15
<i>2.2.5. Μη άσκηση ή απόρριψη ανακοπής</i>	18
<i>2.2.6. Επικύρωση του πτωχευτικού συμβιβασμού</i>	19
2.3. ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΥ	21
2.4. ΑΚΥΡΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΡΡΗΞΗ ΤΟΥ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΥ	24
<i>2.4.1. Ακύρωση</i>	24
<i>2.4.2. Διάρρηξη</i>	25
<i>2.4.3. Αποτελέσματα ακύρωσης και διάρρηξης</i>	26
<i>2.4.4. Η μετά την ακύρωση ή τη διάρρηξη κατάσταση</i>	27

	Σελ.
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ	28
Η ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	
3.1. ΝΟΜΙΚΗ ΡΥΘΜΙΣΗ	28
3.2. ΓΕΝΙΚΑ	28
3.3. ΛΟΓΟΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ	29
3.4. ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΕΚΤΑΣΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ	31
3.5. ΕΞΟΥΣΙΑ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ	31
3.6. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ	32
3.7. ΑΝΑΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ	32
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	33

